Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дешз ◆ ШОАТТА, 8 СЕНТЯБРЬ, 1984 ШУ. ◆ № 198 (6986). ◆ Мах 3 кап.

Яхьа дневник

ХЬАЛХАЛАТТАРАШТА ЮКЪЕЯХАЙ

ДІадахача шера а тІехьа пачхьалкхен декхар дукха тІа а дусаш, чІоагІа тІехьаюсаш яр «Аргуннедпром» производственни объединене коллектив. Цун бахьанаш тахка а техка, балха тІа нийслуш дола кхоачамбоацараш дІадахара шоай деррига низаш тІадерзадир мугІаререча болхлошкара кулгалхошка кхачалца бараша. Визза пайда нийсболабир производственни мощностехи балха ханахи, чІоагІйир къахьегама дисциплина. Дика вІаштІехьаькхар социалистически яхьи болхлой къахьегами.

Уж балхаш дар бахьан додаш ер шу доладелча денз ше тІайнйца декхараш хІара бетта тІехкхоачашдеш хьайоагІа объединене болхлой коллектив. ХІанзлехьа кхочашъяьй цо бархІ бетта план. Ер шу доладелча дена планах лаьрхІачул совгІа арахийцай 150 эзар гаргга сома мах а нормативно-цІена продукция 350 эзар совгІа сома мах а товарни продукции, махьаца ларххай 190 эзар гаргга сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Къахьегама овсарле планал совгІа цхьа процент лакхьяра парте ена задани 4,7 процент тІехкхоачашъяьй. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах производствана дІабахача бархІ бетта кходаьд 193 эзар сом. Планал совгІа продукци мах хаьа лиххарах, хІезицдар а дукадар а кходарах бархІ бетта 70 эзар сом пайда баьб пачхьалкхенна, цунах планал совгІа бар 23 эзар сом а болаш.

Объединеневерча цехех цхьанкха яц пачхьалкхен плани тІейца декхараш тІехкхоачаш ца деш. Царна юкъе а къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хадданза хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Х. Хаидов керте латтача формовочни цехен А.-С. Ахъядови Я. Берсанови керте латтача арматурни цехийн коллективаш.

ДИЪ ШЕРА ЗАДАНИ КХОАЧАШЪЯЬЯ

Шоаш укх шера тІайнйца декхараш халал хьалха кхоачашдерашерра социалистически яхь йоаржаьй Горячеводски буруш тохара балхий управлене буруш деттача бригадаша. Балха харах, оборудованех бизза пайда а ийбеш, буруш тохара технологически режим даим ийса лелаярах вІаштІехьдаьннад цар шоай дешa дай хила. Укх шера бархІ бетта пачхьалкхен планал совгІа цар техад 1900 метр гаргга буруш. Из хул тІайнйцача декхарел дукха дукхагІа. Къахьегама овсарле лакхьяра задани 126.7 процент кхоачаш а яь, хІара станокаца бетта буруш тохара коммерчески сухала задани 4 процент тІехкхоачашъяьй бурувдеттараша.

СихагІен кІоаргагІен буруш тохара тІехьа къовсам лоаттабаран совгІа, цар шоай низ кхо ца-беш къахьег технико-экономически хьокхамаш тоадара а. Цудухьа цу лостамагІа дика на йоалаш къахьег цар. Буруш тохарга дІабода мах лохбарах цар кходаьд 950 эзар сом.

Къаьстта дика къахьегарца укхаза белгалъяьнна я буровой начальникаш А. Дроворубовн, А. Дугаеви бригадаша.

Назрановски мельзавода болхлоша цхьайттаьагІча пятилетка дахьагІча шера цхьа бутт дІабахийтабец шоаш тІайнйца декхараш тІехкхоачаш ца деш. Цудухьа шоллагІча квартале дахача къахьегама толамий итогаш йича Ерригсоюзни социалистически яхье кхоачагІа моттиг а хьожаеш, мельзавода коллектива делар кхоалагІча стелсна диплом премийна лаьрхІа 700 сом ахча.

Из совгІат дала а доагІаш денна хилар къаьстта хьалхьокх цун производственни хьокхамаша. Продукци махьала лиххара шоллагІча квартала план 105.1 процент кхоачашйир. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах кходир 43 эзар сом. Къахьегама овсарле лакхьяра план 4,8 процент тІехкхоачашйир предприяте болхлоша. Пачхьалкхенна пайда бера задани цайн ших процент гаргга тІехкхоачаш а яь, планал совгІа хьтташ эзарош сомаш пайда бир цар. Шоай къахьегама толамаш тІа-тІе тоа а деш, хилла хьалха кхоачашъяьй коллективо деррига технико-экономически хьокхамий бархІ бетта йоагІ а.

Къаьстта дика къа а хьегаш, даим социалистически яхье хьалха латташ ба аспирационщик Путоев Махьмад, электромонтер Мальсагов Галаии, оборудованена ремонт яра вола слесарь Галаев Жабраил, нийк йоахка Боров Хизир, ниик йоахкача цхьа технолог Аушев Іиьла, кхыбараш. Цхьанкха смена дІалхийтац цар шоай норма дикка тІехкхоачаш ца еш.

СУРТА ТІА: (хьалхарча мугІаре) Ж. Галаев, Х. Боров, А. Аушев (шоллагІча мугІаре), М. Путоев, Г. Мальсагов.

И. ПЛИЕВА сурт.

КХАШКАРА БАЛХАШ СИХДАЬД

Шера аре хьайнаю комбайнийн тракторийн моторашa дeча тагаша. Цхьаннаг оагІорахьарча кхай тІа хьежІаш хьокхаш йоахк «Херсонец-200» яха низ бола комбайнаш, вокха оагІорахьа — генараш бардаш йола «Нива» «Колос» яхараш.

Уж культураш цхьатерра чузза езаш нийсбеннаб Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза механизатораш. ХьажкІаш хьалкхеяьй подрядни хьисапе болх беш йолча Атиев Лемас, Баштаров Суламбика, кхыбараша кулгалдеш йолча звенона — ерригаш а цхьа эзар гектар.

Эггара хьалха чузца йолаьча хиш дехкаш доацача лаьтта Атиева хьалкхеяь 200 гектара тІара яраш. 7 сентябрь хьатІаотташ царех 177 гектара тІара яраш чувийца яьхай. Нормаш дикка тІехкхоачаш а еш, хьинар айдена къахьег комбайнераша Асаев Супьяна, Оздамиров Апте, Расуев Іадрахlмана.

Эсала бац хьажкІий хьувкьам а. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 35 центнер йоаккх, планагІа яха йоагІараш 25 йолаш. ХІанзар пачхьалкхенна дІаеннай 340 тонн хьажкІаш.

Комбайнашна эсхьа ха ца йоаляйташ къахьегаш ба цар хьалха хьажкІаш централи хьатта дІакхухьаш бола трактористаш. Царна юкъе лаьрхача социалистически яхье эггара дукхагІа рейсаш а ю балха нормаш дикка тІехкховташ а ю Баштаров Суламбика, Джабраилов Ахьмада, звеньевой волча Атиев Лемас.

Ешаьв чузцаш латт генараш а. Уж 600 гектара тІа хьалкхедаьд подрядагІа болх беш йолча Камаев Шамсудина, Идаев Мухадина, Бетильгериев Саид-Іаьлас кулгалдеш йолча звенош.

Эггара хьалха чузца доладаьд Идаева звеной 200 гектара тІара дараш. Массехк дийнахьа 100 гектара тІара генараш лаьрна даьхад комбайнераша Якъяевас, Цуцаева, Кагерманова. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 15 центнер йоал, планагІа яхха йоагІар 13 центнер йолаш. Пачхьалкхенга дехьад хьалхара 50 тонн генараш.

Сихлуш латт хьажкІаш а генараш а чузцара балхаш.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

Шекара свеклаш дика хьийкъай

Укх шера 800 гектар гаргга шекара свеклаш хьалкхеяьй «Шалинский» совхоза кхаш лелайераша. 2 сентябре уж хьаяха йолаяьй №№ 1, 2, 4 йолча отделенешка Эзгласова Совханта, Болчханова Айсаре, Идрисова Азас кулгалдеш йолча звенош.

Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 320 центнер йоаккх, планагІа яха йоагІараш 215 центнер йолаш. Звеньяшта юкъе лаьрхача социалистически яхье шекара свеклаш дикагІа хьувкъаьй Болчхановас кулгалдеча звенос. Цо хІара гектара тІара 340 центнер а йоаккхаш чузц из культура.

Карарча шера планагІа йохка йоагІараш 16 эзар тонн йолаш, пачхьалкхенга 25 эзар тонн шекара свеклаш йохка декхар тІайийцад совхоза къахьегамхоша. Хьалхарча итогаша хьахьокх из кхоачашде цар низ дІакхоачаргхилар. Хаоттам ма хетта дика хиннабеце а уж раьза болаш хьахиннай свеклаш.

Укх хьалхарча деношка графиках хІара дийнахьа 900 центнер свеклаш дІаяла езаш я совхоз. Из кхоачаш а еш, хІанзале шекар доаккхача завода дІаеннай 4000 центнер.

С. СУРХОЕВ.

КОСМОС КАРАЕРЗАЕЧА КЪОНАХЧАЛИ ДЕНАЛИ ГОЙТАРАХ

«САЛЮТ-7» — «СОЮЗ» ЯХАЧА КОМПЛЕКСА КОСМОНАВТАШТА КРЕМЛЕ ДІАДЕННАД ЭГГАРА ДОККХАГІА ДОЛА СОВГІАТАШ.

Космически аре караерзаяра историена чухь керда къаьга оагІув хІилар укх шера июль бетта толаме чаккхъяьйначa кхаллаг-космонавта юкъе йолаш хиннача экипажо «Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилман-тохкама комплекса тІа яьча полетах. Дахьа тохкамехи экспериментехи хьахиннараш шерра юкъехьоргаь вай мехка Іилман халагьа бохамен дукх-дукхьача довкъошка, хьеллаьргъя космически техникен космически аре маьршача гІулакхашта тохкилгeн дІахо дегІадоаладара шерра перспективаш.

5 сентябре Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос дІаделар СССР летчикашта-космонавташта В. А. Джанибековна, С. Е. Савицкаяна, И. П. Волка Советски Союза эггара доккхагІа дола совгІаташ.

СовгІаташ дІалуш къамаьл дир К. У. Черненкос.

К. У. Черненко къамаьл

Деза новкъостий!

ГІаддаха долаш, торжественни да тахан вай вІашагІкхетар. Вовй дийнача традицех вай гулленнах укхаза, Кремле, космически гаьналешка Іалаьвате дика бола баьчул тІохьагІа хьаьсарча лаьтта юхакхаьчача космоса турпалашка Джанибеков Владимирага, Савицкая Светланага, Волк Игорага дега тІара моадийн хаттара.

ХІаьта, вайна массанена ма харра, болх шоаш чуйийнача «Салют-7» — «Союз Т-12» яхача комплексе баь Іийнабац уж. Савицкая Светланаси Джанибеков Владимиреи чоалхане эксперименташ яьй кемал арахьа, болх баьб сигалара монтажникаш болаш. Цу тІа а Светланах хилар дувен тІа эггара хьалха космосе арахьа кхалсаг.

Цар боккхача маьхера опыт дикo а йоалаш юкъехьоргьа лабораторех хинна па Іеш, шоай тайпара йола космически производственни цехаш хургйола йоккхий орбитальни станцеш хьаеш.

«Союз Т-12» экипажа сий долча трауэфаш дагьа лаьцад боккхо а йолаш беда хьашшай бaь уж тІайийнача космически комплекса дахьа Кизим Леонида, Савельев Владимира, Атьков Олега. Уж йІаьххача ханна йолча полета хьалашна баьнна бе, цудухьа хетал, космосе арабовлар дарна массаза еш йолча прогулкех тара хІама да аьнна. ХІанзе а ала йиш йолаш да, толхамий дукха гІулакхаш ле лаьрхІа йола новаторски программа толаме кхоачашъярах адамашта лаьттен къайленаш а Всеенне къайленаш а йовзара дхы цхьаькха дагІа хургда аьнна.

Башха дукха шераш а дац хІанз укх сахьате космически эра йолаенна. Ерриг а 23 шу совгІа ха мара яц Юрий Алексеевич Гагарина легендарни полет аьчул тІехьагІа дІаяхар. Хьажал хІаьта мел дукха знанеш Іайнай, мел эргаьлие тоденнай техника, мел чІоагІа дегІадаьхнад Іилма теттаяа духь-духьа йола доакъош. Космонавтика толамашка вайна гу Іилманхой доккха хьаьнгал, инженерий, техникий, болхлой тІехьаьнна товзал, космонавтий сийлахь-доккха къонахчал вІашагІкхетарах хьахиннa хІама. Шерра я дІахо йодача ханна йола вай уйлаши плаш. Йолаш я уж кхычa мехкий а. ХІаьта вай пачхьалкхе, вай парти тийша я вІалла дийза даргдима хІама да космос машаран духхьал машара хуьта Іадаьдар.

Цунна тІаеравяь л космоса милитаризаци ца яйта лаьрхІача переговорех йола вай предложенеш. Доглаха лоора, ВІашагІкхийттача Штаташа йІаьххача ханна йолча политика новкъа яларга а Советски Союза ен йолча конструктивни предложенеш цар боагІаш бола мах барга а. Наха атто е езаш долча Іилмана гучадийнача сийлахь-доккхача гІулакхех адамашта зенна йолча тайпара пайда ийбаь моттигаш хІоаига яц. Из хІама хилийта йиш яц космос караерзаеш гучадийнадех. Космосех хила еза, моллагІа социалистически строй цар яле а, пачхьалкхенаш тІема гІулакхийта яхье юлла арена а йоацаш, цар машаре цхьана гІулакхаш леладу арена.

Цу проблема къакъехьа барт бар Іалашвате лоархІаме хургдар деррига адамашта. Цул совгІа, цо йоалае таьлора Советски Союзаш ВІашагІкхийттача Штаташтен юкъе латтача гІулакхаш юкъе мела йоалаьб а царна чІоагІа эзаш йола а вІаший тешам хилара элемент.

ХІаьта хІана, хетаргахьа, хьатІаннахьчий совгІаташ дІаделла деза хьа.

«Салют-7» — «Союз Т-12» яхача орбитальни комплекса тІа космически полет толаме чаккхьйнкхарахи из гІулакх деш къонахчал а турпалал а гойтарахи СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах кеза командира СССР летчика-космонавта шоза Советски Союза Турпала Владимир Александровича Джанибековна Ленина орден еннай.

СССР летчик-космонавта, Советски Союза Турпала Светлана Евгеньевна Савицкаяна Ленина ордени шоллагІа «Дошо Седкъа» яха медали еннай.

Космонавта - тохкамхочоа Игорь Петрович Волка еннай Советски Союза Турпал яха цІи, Ленина ордени «Дошо Седкъа» яха майдали дІа а кхоачийташ, хІаьта иштта еннай цунна «СССР летчик-космонавт» яха цІи. Дега тІара даькъала дувц аз, деза новкъостий, шун доккхий совгІаташ!

ЦІенача дега тІара лов сона шо боньоца уйахцІенев ираз долаши хилар. Дахкенна болча пайдина шоай низ ца кхобеш къахьегача оаш кхерда толамаш дахар.

• • •

Шоаш къамаьлаш деча хана космонавташа дега тІара барнал аьлар КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана, новкъоста К. У. Черненкова космически никъ белга поаст тийша шоашта тІаддаладарахи Дахкея доккхий совгІаташ шоашта даларахи.

— Наькъа программа толаме кхоачашъе йиш хиннай, — аьлар В. А. Джанибекова, — специалистий дукхача коллективаша тешаме космически техника хьаяра, экипажаш кийчъяра, никъ Іалашбараш цунна достам теларах дика вІаштІехьбаьнна болх бар бахьан долаш. Тха балха тІа, къаьстта а гуччахьарча космосе арадовларца ювзаенна йола операцеш чаккхйоахача хана, тха хьалхара тоамаш дахар.

Гуччахьарча космосе болх беча хана, — йоахар цо дІахо, — шаьра біаргагу Вселенне боакхали хозали. ХІаьта цу хинна къаьстта чІоагІа хоалу хьамсарча планета — Лаьттан — деррига адамий юкъарча цІен йовхали сердали. Вай планете машари вахари лоттадарал, вай цивилизаци лоаттаярал сага лоархІаме гІен сий доламагІен гІулакх хІанзацы цхьанкха ца хилар кхетаду Іа. Оаха, советски космонавташа, дега тІара хьалоац ядерни тІемаш ца хилийтара, космически арена милитаризаци ца яйтара тІаерзаяь вай пачхьалкхен хьаьнаале политика.

Тха экипажа балха програмно дог тешадеш къаьстта хьахьокх космически аренах сайна дукха маьршача гІулакхашта пайда эцаш хилар.

Ше къамаьл деш И. П. Волка аьлар:

— Аз дикза хьалхоац цхьана беьча балхага гІоларча сай новкъосташа аьнна деннаш. Вай доалахьа мел дола хІама, вайна мел хоарш, цу даькъе къахьегара торо а, Даькено, Коммунистически парте денна а дерригача вай халкъо Іалашдаь а да. Доккха барнал а сийле а хийла цар из бахьан долаш.

ХІанзчул тІехьагІа бе бедаш Іалашвате дукха болх ба. Аз деш ду Хьона, Коммунистически партенеи правительстваенеи тхона енна моллагІа задани тхоай лолаш дола низаш, опыт, знанеш тІаьххийта оаха кхоачашъерт-хилар.

Цар дааьча къамаьлашка уйла тІаьххийта дадийгІар, тІоэраш деттарца тІейийцар уж.

Наьнъах йола уйла дега чу лоаттаертйолаш космонавташа ноа К. У. Черненкота дІаделар космически экипажа беррагача чаеннша кулгаш яздь, «Салют-7» — «Союз Т-11» — «Союз Т-12» яхача Іилма-тохкама комплексад никъ барах лоа тешал.

СовгІаташ дІалуча хана цига вар СССР Министрий Совета Председатела заместитель Л. В. Смирнов, КПСС ЦК Отдела заведующи И. Ф. Дмитриев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. Н. Ментешашвили, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник В. В. Прибытков, Ю. А. Гагарина цІерагІча космонавташ кийчбеча Центра начальник, авиаце инарал-лейтенант Г. Т. Береговой, кхыболу официальни нах.

(ТАСС).

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро ший аргІанарча заседане хьежар автоматически роторни роторно-конвейерни линеш халкъа боахама юкъеяхьарах долча дешага.

Заседане белгал ма даьхара, технологически процессаш нийса, чІоагІа, хаддаиза хиларца белгалйоалаш йола цу тайпара автоматически линеш шерра юкъеяхьаро торо хулийт промышленни производствана интенсификаци яра боарам чІоагІа даккхе. Къахьегама овсарле тоъал лакхлуда, производственни мейдаш вІезагьелга Іалашлу, дукха персонал муькъавал, болх берий къахьегама хьалаш тоелу. Роторни роторно-конвейерни линеех пайда эцара опыто баьду уж юкъеяхьарах чІоагІа кхелда боалаш хилари штамповочни, литейни, метизни производстве, машиностроительни, химически, кхачан промышленноста цхьадолча доакъошка уж дукхагІа юкъеяхьаре ярг ца хилари.

Прогрессивни техника из тайпа юкъеяхьарах боала боккха экономически пайдеи социальни эффекти гергал а еш. Политбюрос СССР Госплана, Іилмаеи техникаеи йолча СССР Пачхьалкхен комитета, СССР Іилмай Академена, йоагІ-йоагІача министерстваштеи ведомствашкеи тІадиллад, мехка Іилмай производственни коллективашна эггара хьинарерІча тайпара дакъа а лоацаш, из производствана юкъеяхьа заданеш кийчъелга. Цу балха хадданза тІахьожам лоаттабе беза партийни организацеш.

1985 шера мае Варшавски Договора кулгаш издаьча дийнахьа дега тхаьа итт шу дизар белгалдоаккхаргхилар тергал а деш, КПСС ЦК Политбюрос къовбаьльвй цу доккхача политически событеца дувзаденна Советски Союзе чакъяха лерхІа мероприятеш. Цу цхьан ханна белгалдаьккхар, Варшавски Договор долаш хилар социалистически мехкий цхьоагІон кхотадалари деррегІа чІоагІдарах, США-и НАТО-га гІоларча цун цхьоагІонхой агрессивни политикана цхьана духхьала даттарах, Европеи деррагача дунен тІен машари лерамален Іалашгьярах дІакъовстаде йиш ца хилар.

КПСС ЦК Политбюро заседане шитта дийцар гежарашха долча социализма мехкашка цхьана леладу политически экономически вІулацаш дІахо дегІакхувларе, Коммунистически партен Советски пачхьалкхени арахьарчеи чурчеи политика цхьадола кхы дешаш а.

Хьыший Грознера дІабахар

Самардийнахьа Грознера Москве дІабахар СССР-еи ЛНДР-еи кагирхой деттагІалаа, барт цаІ хилара § ВІашагІкхетара доакъашхой. Вай республика столицерча аэропорте Лаосерен вай мехка тайп-тайпарча минингашкареи хьыший накъаьбахар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева, НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова, парте областной комитета шоллагІча секретаре Д. Г. Завгаева, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмураева, республика комсомольски активо.

НОВКЪОСТАШТА В. БИСАЕВНА, В. С. ГЛУЩЕНКОНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БАЛХАХО» ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Моттигерча промышленноста дакъе доккхий гІулакхаш карагІдуваларах, дукхача шерашна берате къахьегарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГІалгІай АССР моттигерча промышленноста заслуженни балхахо» яха сийлен цІи лойла:

Бисаев Вахийна — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства Нохч-ГІалгІай химзавода аппаратчика;

Глущенко Валентина Сергеевнана — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства художественни промыслий объединене слотин-ювелирни участка радиосовщицана.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 6 сентябрь.

НОВКЪОСТАШТА А. Р. АБУБАКАРОВАНА, Т. А. БЕЛОВАНА, П. В. ГОЛЬДМАНА, Х. Б. КОТИКОВНА, Т. М. ЛОРСАНОВАНА НОХЧ-ГІАЛГІАЯ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Къахьегама толамаш дахарах, республика моттигерча предприятешка дукхача шерашка болх берахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума сийлен грамота лойла:

Абубакарова Аминат Руслановнана — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства «Дружба» яхача картонажни фабрика переплетни цеха переплетчицана;

Белова Таиса Александровнана — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства производственни текстильно-галантерейни объединене вязальни участка мотальщицана;

Гольдман Петр Владимировича — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства «Металлист» яхача [illegible] вышкалхьара-штамповщика;

Котиков Хадрмурат Баталовича — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства «Дружба» яхача картонажни фабрика директора;

Лорсанова Тамара Майрбековнана — НГІАССР моттигерча промышленноста министерства производственни текстильно-галантерейни объединене Ачхой-Мартановски филиала швейни участка швея-мотористкана.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 6 сентябрь.

Болгаре халкъа цІейна хетаь

Селхан Нохч-ГІалгІай столица общественноста ший лаш, вайнга болх беча Болгарски гІишлонхой группе къахьегамхой вІашагІкхийн. табар «Оргтехника» яхача объединене культура Двереце. Болгаре социалистически революци хинна 40 шу дизара хетаьлча торжественни собране доклад йир парте Грозненски горкома секретара Л. П. Белоглазовас.

Цул тІехьагІа къамаьл дир Нохч-ГІалгІайчеверча болгарски группа гІишлонхой кулгалхочо П. Х. Узунова. Цо дийцар венгрaшка долча халкъий демонски интернациональни доттагІал. НГІАССР-е уж къахье яц цхьа хиннача общественни организацешта а республика къахьегамхошта а шоай доагІа йовхон терком еш дилярах дег тІара барнал аьлар цар.

Собране балха юкъе дакъа лоацаш вар КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов, облсовпрофа председатель Г. Г. Олейников, парте обкома гІишлон отдела заведующи И. И. Алмазов.

Оарц дала!

ЙОАКХО ЦА ЯРАХ ХЬАХИННАР

Укх шера 5 сентябре мехкдаьттех гази йоахача «Малгобекнефть» управлене чуйоагІаш мел йола подразделенеш кислород ца хилар бахьан долаш боагІача боараме болх бе йиш йоацаш йисар.

— Ер-м тахан цхьан хиннаьа нийсденна хІама дац, — йоахар цу деша йиш еха фу дерга ца хоьш хисача НГДУ вертерча механика декхареш кхоачашдеш волча, Гетагажев Мухьмада.

Цо аьхачох, цхьа бутт гаргга ха я «Грознефть» объединенена чуйоагІача производственни Іалашон Старопромысловски база бехкагІа дукхаза кислород ца хилар бахьан долаш НГДУ цехий болх кхьагІа бувлаш хьабоагІа.

— Кислород-м шорта яр тхога, цхьабакъда, из эшача объекташна дІа-хьа кхахьа транспорт тоьаш яц. — яхаш, бехказа вала гІерт база начальник Федоров Василий Иванович.

Цу къамаьло бехк гІера баккхац нов. В. Федоровна. Ший ханнахьеи мел эшеш кислород лоаттаярах дукхача предприятей болх тийна болта хоьш хила веза из.

У. АЗАМАТОВ.

Грозненски биохимически заводе кхалхьеш латт Iалашъяте боккхача маьлхера премиксийн арахецара йола цех. Доакъарах дIаестера чIоагIа эшаш я из продукци. Цех болх бе йолаенначул тIехьагIа шера 40 эзар тонн премиксаш арахецаргья цига.

Из лоархIаме объект хьалхьеча шоай хьинаре нийса кхоца деш къахьегаш я Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача СМУ-8 З. Кургускинас кулгалдеча гIишлонхойн № 7 йолча треста ГМУС-а Г. Заилесанчко керте латтача монтажникийн бригадай коллективаш. ХIара сменагIа норманаш 150—140 процент кхоачашдьо цу бригадай гIишлонхоша.

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьа) штукатурий бригадир З. Кургускина, (аьттехьа) Г. Заилесанчко керте латташ йола слесарий-монтажникий бригада.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

ДИКА ТОВАРАШ — ДУКХАГIА

Къаьстта боккхача лоархIаме гIулакх лоархI парте хиланза дардоаначча товарашца бида вах Iалашбелга, цар ассортимент шерьелгеи дикал лакхъелгеи. 1984 шера 2 марта харжархошца вIашагIнхийттача хана новкъоста К. У. Черненкос белгалдаьннар, «хоатташ дола дика товараш дукхагIа хьадара хIанз дукха хIама деш хилар».

Из проблема къоастаяра лоархIаме дакъа кхоач халкъа депутатийн Советашка. ТIанкха вай городеной Совета исполкомон депутаташек цу хьакъехьа деш фуд? Грозне шийтталагIча пятилетнана дукхьашха оттаный халкъа вша товараш дукхагIа хьадара комплексни программа. Цо йиш хулийт отраслевни территориальни хьашташ рационально вIаши цхьана тардде, йоаттIаш йола задинеш я цу тIа предприятешта райопаштех.

Цу тIа къаьстта могтиг хьожаю продукце керда тайпаш, диналга диллача эггара лакхагIча категорех йола хIамаш арахецара, культурно-бытовойн боахамеи гIулакхашта лаьрхIа товараш дукхагIа хьадара. Дукхача предприятешца доккхий гIулакхаш чакхдаза лерхI хIара денна хоатташ дола товараш дукхагIа хьадара, цар ассортимент шерьяран дикал товаран. Бахача наха эша товараш арахеца лерхI, ма дарро аьлча, городерча ерригача промышлени предприятеша. Из продукци хIаьара объем хьатIайоагIа пятилетка чакхйоалаш 125 процент йоккхагIа хила езаш я, хIаьта 2000-ча шера — 183 процентаца кхоачаш. Цу юкъагIа цу тайпара товараш алапе фонда 1 сома лоархIаш дукхагIа арахеца дезаш да, тIакха уж хургда цунца нийсдича 3 сомей 76 кепигей — 1990 шера, 4 сомей 95 кепигей — 2000 шера. ХьатIайоагIача пятилетка шерашна арахеца йолае лерхI 100 соагIача тайпара керда хIамаш. 1985 шерашца нийсдича 20 миллион соагIача сома дукхагIа арахецца дезаш да культурно-бытовойн боахамеи гIулакхаштe лаьрхIа товараш. Городе бахача наха эша товараш хьаде йолаяла лерхI предприятеша. «Красный молот» яхача заводе арахецаргья кухнера универсальни пресс, къаьстъ къаьста квартираш йIоакхъю система, хьу чакхйоаха универсальни станок, хIамаш йоттта пенаш, кхьираш; «Нефтехимзапчасть» яхача заводе — бытовой сантехнически приборех хоттайолийташ йола переходникаш, беша гIолла пурхберт а йоаллаш йола трубопроводий набораш, бытовой бойлераш; «Оргтехника» яхача объединене — бытовой инкубатораш, нокхарашта обработка ертйола термокамера, дIапе фу нийзду камераш, и. кх. дI.

Тоъал дукха ахча хьожаду товараш хьадара материально-технически база дегIайоалаярга, эггара хьалдарча аргIанна, товараш арахеца керда специализированни цехаш хьалъярга. Шеръергья хIанз йолаш йола мощносташ. Плано чулоацача юкъагIа цу гIулакхашна дIаяхийта лерхI 36,3 миллион соагIача сома капитальни вложенеш.

Шоашта хьалхашка оттадаь декхараш цIенхаштта а лоархIаш предприятей коллективашца къахьийга хилар хьахьок цар товараш укх шерре а дийна дукхагIа хьадаро, 8 бетта план 101,9 процент кхоачашъьй. Планал соагIа арахийцад 7325 эзар сома маьха товараш. Соахка цу хана хийнача боарамца нийсдича 5 процент дукхагIа арахийцад уж. Эггара дикагIа болх баьб Грозненски ремонтно-механически завода, «Тс-рек» яхача производственни хьу чакхйоахача — мебельни объединене, «Промавтоматика» НПО коллективаша.

Города Советий болх халкъа эша товараш дукхагIа хьадаре тIаберзабаь хиина Iац, цо иштта чулоац дукхха нхьийола аспекташ а, цу дахъе мах беча организацей материально-технически база дегIайоалаелга а долаш.

Уж дерригa гIулакхаш кхоачашдара тIаберзабаь бар парте Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советои цу дешах лаьпа тIаийца сошам. Аьлча кхоачам бе, из сошам кхоачаш а беш, карарча пятилетка шорашна мах бе 4,5 эзар квадратни метр майда болх бе йолаялийта, «Орбита» яха фирменни тика, Ленина проспектагIара универсам, Старопромысловски районера мебельни тика, микрорайонера кооперативни торговле тика, Микрорайонера Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранашта йилла кхачани ихачан доацеи товараш дохке тика, пединститута столови, йоккха зоологически тика, «Тата-баньа», «Садко» яха кафеш, дукха кхьираш санна йола йоккхий торгови центраш хьалъъь хилар. ХIанз хьалъеш латт Ленина проспектагIара йоккха универмаг, микрорайонера универсам, тIера дIакъайла рынок, кхьираш.

Яьча анализо хьаьокх, нагахьа санна ерригача предприятей кулгалхоша сюашта тIалагIа гIулакх бехктокхам хеташ леладаь хиндаларе, ихы а доккхагIа хIамаш карагIаьнка хургхилар. Горпищекомбинат (директор Б. Я. Банаев), макаронни фабрика (директор В. Г. Геращенко). Грозненски консервни завод (директор В. А. Мушаилов), № 1 йола гIишлон материалий комбинат (директор В. А. Компатный), кхьираш санна йолча предприятеша 2000-ча шерага кхаччалца йолча перспективна планаш тIа оттадаь хIама дац мел яьхна а лоархIаме дегIаяхкара.

Продукце бIарчача объема юкъе хейра дакъа лаоац бахача наха лаьрхIа хьадеча товареша «Автоспецоборудование», Биохимически, «Промавтоматика», «Трансмаш», «Нефтехимзапчасть» яхача заводашка а. хIаьта иштта «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене а. Укх таргтарча 15 шера алапе цхьан сома лоархIаш 10—20 кепига товараш мара хьаде лерхIац цар. Уж геттара кIезига да, цудухьа из царна магийта мегарг а дац.

Доаладаьча масалаша тешал ду, дукхача кулгалхоша хIанз а психологически духьале эшаь ца хилара. Шоаш цаьа хьалаьцача наьнгьа тIара бовлалац уж, къахьарча IаьдалагIа болх белга да царна дезар. ШоллагIча даьнъера гIулакх, керттерча продукцена IотIанхета цхьа доадамбоаца хIама лоархI цар дукхача наха хетташ дола товараш хьаделгах. Цу тайпара товараш хьадара планаш кхоачаш ца ярах е уж дегIадоаладара темпаш локъъяларех телха хIама гац царна, эIамигъеш наст-наста хуьц планаш. Боахама кулгалхой цхьаьнкха категори а я вайна. ТIагIоллара хьенача доала хIама вIаштIехьа да цар: бахача наха эша товараш арахецилга вIаштIехьдаьнкхад, планаш кхоачашъеш я. Фу товараш да уж? Царех дукхадараш арахецаш (нийсагIа аьача — кепаетташ) лаьтта 10—15 шу да кхуцан дикалел цхьаьнкха хIама ца хувцаш, наьха хьашташ териал ца деш, цудухьа тамаш а иц, дукхагIча даькъе уж дIа ца эцаш дадаш хилар. «Металлист» яхача заводо арахеца каринзашн ведарашн, «Дружба» яхача картонажни фабрико поливинилхлоридии пленках хьаду тIормигаш, шIагIарча къахьегама комбината дахчах хьаю художественни панно, художественни промыслай объединене арахеца плюшеви кIувсаши йовлакхаши санна йолча хIамаша дукха халаш йоах тинай тархеш тIен мах беча организацей складашнех лдаш. Цу товарех дукха дарий маьхаш тIера Iодоах е ца дохийташ сошаду.

Клетадеш да, цу хьалашка ужжамо бола кулгалхой «эргабахара» декхар Советаштен цар органаштен эггара саготагIарех хилар. Оаха тхоай низ кхоачар дерга цхьанкха а юкъера ца йоалийташ ерригача предприятеша дукхача наха хоатташ дола товараш хьадара хиланза даргдоаца хьалаш вIаштIехьдахара, ерригача производства юкъера цар дакъа доккхагIа хилийтара а хIаьта предприятеш бахача наха сатувсаш йола хIанзара хIамаш арахеца сихагIа йолаялийтара.

Товараш хьаделга юкъадетташ дола цхьаьнха кхоачамбоацар да мах бу организацешн предприятеш-заготовителашн балха тIа вIаши дагаювлаш ца хилар. Из бакъдеш да укх тайпара масалаш. Грозне цхьан ханна дохкаш да цIенош дIоахдеш доагаду бархI тайпара лаьш. Шоай техничесни даннешна диллача дукха бе-башка лац уж. Е цхьаькха масал. Пийшкаш ю массехк тайпара лаьш тIаэзадар республикие, «Красный молот» яхача заводе из продукци дукха Iайна йоллаше а. Цу тайпарча масалаша боккъо лу, торговле министерства хIанз а моттигерча торонех пайда а эцаш, товараш дукхагIа хьадара гIулакха шийта кхоача дакъа дIанийцадац але.

Из уйла кхы тIа а чIоагIъю укх тайпарча гIулакхо. Моттигерча промышленноста предприятеша арахецача продукцех 20 процент мара вайнига йоххац, хIаьта вож дакъа торговле министерства пурамагIа республикал араьха дIанхухьаш да. Торговле бояхлоша лаьцача цу тайпарча наькъо фу ду аьлча республикана кхоачам хилал продукци арахеца оттаьча предприятеша дукхача шерашка арахец хьалхагIе а дена кхоачамбаь йола продукци.

Из проблема чIоагIа лоархIаме я, цудухьа нийсагIа хургдар моттигерча промышленносто арахецача товарий номенклатурага Госплана торговле министерствои хьажа а хьежа, республикана эша продукци арахецаргIолаш из вIаштIехьйоаккхаре. Цу хана моттигерча материальни ресурсех ма могга дукхагIа пайда эцаргболча наькъагIа дегIаухаргдолаш лостам бала беза цу даькъа.

Ерригача торонех биззача боараме пайда эцара, дукхача наха хоатташ дола товараш дикка дукхагIа арахецаран цар дикал товаран дукха а чIоагIа а къахьега деза. ХIаьта аьттонца из болх чакхбаккхара гIулакхаш малагIча хьал тIа да хьожаш кIоаргга экономически анализ е еза, мах беча организацешкеи промышленностан юкъера бувзамаш дIахо эрадоахаш товде, моттигера бийдал общественни производстве чуозаргйола наькъаши способаши лаха еза.

Уж проблемаш къоастаяр — моттигерча Советий бехктокхаме декхар.

А.-Х. АУШЕВ,
Грозненски горисполкома председателa заместитель, экономически iIахий кандидат.

НОВ. Т. А. САИДОВАНА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАН ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Дукхача шерашка «Чеченингушстройматериалы» яхача объединене предприяте бернате болх барах, цхьайттазагIча пятилетка задани толаме кхоачашъярахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла «Чеченингушстройматериалы» яхача объединене № 2 йолча Грозненски гIишлопгъеча материалий комбината нирешка садчицана Саидова Тайбат Астабовнана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 6 сентябрь.

НОВ. Л. И. ЧУМАЧЕНКОНА
«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЭКОНОМИСТ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Экономически балха доккхий гIулакхаш карагIдаларах, дукхача шерашка республика гIишлоогIеча организацешка бернате къахьегарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни экономист» яха сийлен цIи лойла Нохч-ГIалгIай гIишлопгъеча управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управленешн планови отдела начальника Чумаченко Лариса Иосифовнана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 6 сентябрь.

НОВ. П. С. МАХМУДОВАНА
«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ АРТИСТ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Музыкальни искусства дакъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи лакха исполнительски говзал хиларахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артист» яха сийлен цIи лойла Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен филармоне солисткана-вокалисткана Махмудова Петимат Сулеймановнана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 5 сентябрь.

НОВ. Ю. М. АНТОНОВНА
«НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ АРТИСТ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Музыкальни искусства дакъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи лакха исполнительски говзал хиларахи «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артист» яха сийлен цIи лойла Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен филармоне солиста-вокалиста Антонов Юрий Михайловича.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 5 сентябрь.

9 сентябрь — танкистий Ди

ДАЙМЕХКА БОЛАТА ЧIОАГIАЛЕ

Берлина йистоех цаI лоархIаш йолча Карлхорсте я дукхача мехкашкара туристаш тIаувзаш йола исторически моттиг. Из да 1945 шера 8 мае фашистски Германе дукха хIама доацаш капитуляцех ярах йолча актана кулгаш яздьацIа. ХIанз цун залашка я Советски Эскара тIема сийлен музей, хIаьта цу цIенонашта хьалхашкарча майдан тIа гранитни пьедестала тIа латт Т-34 яха легендацаюкца танк. Сона, танкиста, тIема ала юкъе гIоала чакхбаьнарех хIаранена а санна, из машин я Советски Эскаро дукха хIама ца эшаш 40 шу хьалха фашистски агрессора эскар дохадеча советски танкови бIуво хьалча дакъа символ.

Фронте турпалаша санна тIом боре танкисташа, иштта шоай низ ца яхьбеш тыле къахьегар ЦIеча Эскара бронированни низ совбоахаш хиначa танкаш еш хинйараша. Нагахьа санна Москвана юкхе хиннача тIема юкъе дайа лоацаш 800 тIема машин хиннале, Сталинграда юкхе контрнаступлени еш уж 1500 яр, исторически Курски тIом болаш дукхьал Центральни Воронежски фронташта чуйоагIаш хиннараш яр 3400 танки ше-шегIа лела артиллерийски установкех (САУ), хIаьта Берлина штурм еча — 6300 гаргга танки установкаи.

Фашистски Германи вай мехках латале хьалхха хьайир советски конструкторашa тIехьагIа легендарни а хинна дIаэтта Т-34 яха юкъера танк. Iалаьмате йоккхий халонаш тIалатташе, вIаштIехьдаьлар совет[illegible] ерий тIема машинаш массови хьисапе арахеца. 1943 шерре а болабелар хIара бетта цкъ эзарега кхачаш уж арахеца. ХIаьта тIом лаьттача дерригача шерашка елар промышленносто фронта дукха хIама ца эшаш 100 эзар юкъерен (Т-34) езен (КВ, ИС), танкаши ше-шегIа лела артиллерийски установкаши. Цу темпашка кхача низ хилийзар фашистски Германе. «Тридцатичетверка, — яздора тIехьагIа Советски Союза Маршала И. С. Конева, — юххье дена юкхе кхаччалца дерригача тIемах чакхъьйлар, хIаьта цул динагIа а йолаш йола тIема машин цхьанна эскаре а яцар. Цхьанкха а танк яцар цунца нийсъялал йиш йолаш — американски а, англиски а, немецки а... Ма чIоагIа барнал оалар-кх оаха из танк тхоашта яларагIа уральски сибирски болхлоша, техникаша, инженерашта».

Кхы цхьаькха тешал. Англиски журналисташ писателеш Дуглас Орджилa США арадаьннача «Т-34. Эрсий танкаш» яхача книжки тIа йоалаю тIема хана Т-34 яхача танкана тохамаш даьча англиски специалистий заключени. «Нагахьа санна Россе вIалла дукха ха а йоацаш мара еш-йоккха промышленность хьаяь ца хилара цун индустриальни районий доккха дакъа моастагIчо бе даха хилары теркаме ийцача, — яздьд цу документа тIа, — цу тайпара дикал лакха йола танкаш хьаяре сенна дуне арахецари эггара лакхагIа бола инженерно-технически толам ба».

Москвера Берлине кхаччалца доладатта ца хийна фронта наькъаш дагадехача, дикал а цецвоах со бIуна дерригача тайпай советски салтий турпала гIулакхаша. Вай эскарен цул бронетанкови бIуьн низ латтар тIемй техника сов дикагIа хиларах лаьтта ца Iеш, из хьалчен ка лелаьчен наха а. ТIемаш деча майрала деналагIа гойтарагIа орденаши медалаши еннай 250 эзар тIемахочо-танкиста, 104 салтечуй сержантаки Сийлаяхача ордена степеней кавалер хиннав, 1142 ва Советски Союза Турпал яха цIи енна танкист, царех 16-нена шоазза еннай из цIи. Орденаши медалаши тийна танкови промышленноста болхлой, техникаш, инженераш 9 эзар сагIа бар. Дукхханешта елар Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи.

Тахан, дададаьраш дагаухаш, вай кош яц Малхбузен реакционни империалистически гIозарий, эггара хьалха США оагIорахьара тIалатташ болча тIема кхерама уйла ца йича. Советски наха эшаш бац тIом. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела К. У. Черненкос ма аллара, «...вай юхаьхьабаьбаш воай кохи наьм цхьанкха а тIема хало Iовшара. Цу тIа, нагахьа санна из хуле,саг юхевусе а тамаш йолаш бола ядерни бар».

Дукхьал оборонительни лостам болаш я советски стратегически доктрина. Из белгалдаь да СССР Конституце тIа. Цунца цхьана, СССР оборона Министра Советски Союза Маршала Д. Ф. Устинова заявлени ма ярра, вай «могийтаргдац американски администрацена воашта дукхьала низе политика чакхъяхара ядерни шантажах пайда ийбе елча».

ТIом сецачул тIехьагIарча итташ шераш чулоацаш йолча хана танкови бIу, дерригa СССР Гераашпара Низаш а санна, дикалга диллача кердача лагIа тIа баьнниб. Эггара дикагIа йолча тIема техникаца IалашIбаь бола танкови бIу Лаьтгарча бIуьн керттера ударки ниа ба. Лоравеш йола броня тешаме, лехкара эша а тIема управлени ю а приборащ Iалаьмате дика, тIалатта гера низ болаш долаш, шеррача радиоактивни заражени яьча зонехи хин дукхьаленехи болхдаше тIехлелха могаргдолаш я хIанзарча хана танкаш. Советски конструкторий вIаштIехьдаьннад тIом бара йолча машинах низ бола ударни средство яь ца Iеш, атомни эккхама ударни талгIено, сердала излучене, миччахьа чуювлача радиаце еча воадействех наха лорабу лелаш йола кхоалле а.

ТIагIертта эргайоахаш товаю полевой говзал, тIемахой - танкисташ Iомалуш ба, бахача тIема я хIанзарча ханарча тIема практика а опыт теркал а еш, лакхаманевренни тIема действеш е. Из шIаькха а хьахьеккар дукха ха йоацаш хиннача «Малхбузе-84» яхача ученешка.

Дукха хIама ца эшаш 40 шу тIехьашкахьа битаб вай чакхбьина фашизмаца доана тIом, амма халкъа хьалхашна хьалха шоаш хиннача тайпара дийна ба шоай Даймехка паргIатон мукъален лоралъраш, дуне морача унах мукъадаькхараш. ХIаьта царна юкъе ба болата гварде тIемахой — советски танкисташ.

Давид ДРАГУНСКИЙ,
танкови бIуна инарал-полковник шозза Советски Союза Турпал.
(АПН).

ТIема гIулакхаш Iомадеча ихьегаме доакача толамашца наькъболх шоай цIейна Ленина орден лелаеча Ленинградски военни округа танкисташ. Шерра социалистически яхь йоаржаьй цар «Даим фе, социализмана карагIдаьннараш лораде кийча хургда» яхаш ловзаш декхар а йолаш.

СУРТА ТIА: эIамагIвола сержант Фефилов Михаил командир а волаш йолча танка экипаже толаме кхоачашду социалистически декхараш.

Аьрдехьара аьттехьа: эIамагIвола сержант М. Фефилов, мугIарера М. Яремчук, С. Малахов, В. Бахмутнадиев.

О. ПОРОХОВНИКОВА

ТАСС фотохроника.

МАЦА КХОАЧАЛУРГЬЯ ЕХКА ХАНАШ?

Йоккха больнични комплекс я Назране хьалъеш латтар. Из хьалъяь яьлча цхьан сменагIа 600 саг тIаэцарга поликлиника, 250 меттиг оттабертба унахоште, хьеаларгья керда отделенеш, службаш. Унказа хургья функциональни диагностики отделени, фибригастроскопин кабинет, тIеххьара арияьнна телевизионни аппаратура а латташ йола рентгена отделени.

ДIахо йоадача хана иштта хьаеддa лерхI берий хирурге отделени, белгтала дегIаухарга наха амбулаторни гIо-новкъостал делга, къаьстта тоалургда берах болча кхалнаха гIулакх делга. Торо хургья донорски цIий укхаза хьайиде.

Из дерригa а хургдолаш да. ХIаьта тахан хеттача беса медицински гIулакх делга юкатетт из хьалъяь ца яьар бахьан долаш.

1977 шера из хьалъе йолаеш генподрядни организаци йолча ПМК-155 кулгалхоша доаш деннадар комплекс 1981 шера эксплуатаце дIалургья аьнна. Цхьабакъда, дош луш мо атта хилазар из кхоачаде. Цхьа санна дукхаза тIехьаьхай керда комплекс йистеяккхара йаала ха. Тахан мелла тохалой а цун бахьан къоастаде хала да. Дукха хувцабеннаб укхаза кулгалхой, специалисташ. ХIанз болча ПМК кулгалхоша гIишло хьалъьйоаккхаргья, аьнна тIеххьара йилла ха укх шера кхоалагIа квартал я. ХIанз дукха дезар да цу хана комплекс хьалъьъргья е из ха юха цIаькха а тIехьайоаккхаргья.

Тахан дукха нах ба комплекса гонахьа кхеташ. ПМК кулгалхоша шоай мел бола низ тIабахийтаб ца хьалъяьъькхара. Механизированни колонне болх беча нахах дукхагIбараш — 206 саг больнични комплекс хьалъеча ба. Из йистеяккха сагота а болаш, хьинаре къахьег цар. Дукха ба укхаза норманаш тIехкхоачашъеш, низ ца кхобеш болх беш бола нах. Царех я Д. Евлоевай, М. Бариевай, Н. Белхароевай, П. Аушевай, М. Мержоевай отделочни балхаш деш йола б[illegible] Иштта, дика болх беш я Х. Оздоева кулгалду плотникий бригада, кхьйола службаш.

Шоашкара доагIа дакъа объект хьалъеча дизза юкъекхухьаш, дика болх беш я цхьайола субподрядни организацеш. Царех я «Промсвязь» треста Грозненски участок, кхьираш.

Цар санна болх бу аьд йиш яц комплекс хьалъеча дакъа лоацаш йолча «Ставропольпромвентиляци» треста Грозненски участка (нач. П. Махмудов), «Кавэлектромонтаж» (нач. П. Шихалев), Грозненски мобильни гIишлон управлене (нач. С. Хатуев) коллективаша.

Шоай ханнахьа цар балхаш чакх ца дахар бахьан долаш, цхьа даьр шолха-кхоза юхаде дезаш хул. Масала, поликлиника корпус диаза кийчъьй чура цIена балхаш де мара ца дезаш. Сантехникаша хьа мел даьр пархе доханаь дIаоттадеш моттигаш хинней. Йоккха толаш йиттача санна латт цар певах даьха Iургаш. Уж хургьацар гIишло хьалъеча хана цу вIулакха дитача Iургашка хьежжа диаметр а йолаш, санобрудовани цар ший ханнаьа дIаоттаьалара.

Тахан укхаза сантехнически балхаш деш воаллача 22 сагах 6 саг мара специалист вац. Вожаш ПТУ дешабагIа кагирхой ба. Балха говзал ца хиларга хьежжа лоха я цар къахьегама оасарле, дикал лакха яц хьадечун а. Сантехнически балхаш йиллача хана чакхдахара кIезигагIа эше а балха опыт йола 50—60 специалист яц.

Талмастта болх беш ба «Кавэлектромонтаж» треста Грозненски управлене объект хьалъеча хьожабаь нах а. Август чакхбоаллац берий отделенеи поликлиникеи мара балхаш даь баьнабацар уж. Вож корпусаш балхаш дIадола а даь чакх ца доахаш латт. ХIанзчул тIехьагIа цо бе безаш 20 эзар сома маьха болх ба, ХIаьта хIанз лелача темпашца из баь бартбац кхы тIа нах а хьожабаь, къахьегама оасарле лакх ца йой.

Объект йиллача хана хьалъяь яхиха дагаболаш, цIенхаштта болх беш ба ала йиш [illegible] Грозненски мобильни гIишлон управленера бехкийтача нахах а. Уж верригаш 4 саг мара вац. ХIаьта хьаде дезаш доал отделочни балхаш эзараш квадратни метраш да. Цу управлене деша доаш да ерригача корпусай арахьара отделочни а туберкулезни отделене чура а тIера а балхаш дергда, аьнна. Из деш кхоачашде безам бале, кIезигагIа вале а 80 саг хила веза укхаза хьинаре къахьегаш.

Белгалдаккха деш ПМК-155 ший бола низ больнични комплекс хьалъеча тIабахийта бале а балха эффективность лакха ца халар. Механизированни колонне кIезига ба квалификаци а балха опыт а йола нах. Хьастам тоха кнега бIалт оттабе ца ховш нах ба укхаза. Объект йиллача хана хьалъяь яккхара кхы тIа 30 плотник, 30 маляр эш.

Иштта декхараш да гIишлонхошта тахан хьалхашка латтараш. Хьагучча бесса, чоалхане а бекхтокхаме а да уж. Кхы тоалханегIа деце, аттагIа декхараш дац нердача объекта болх дIаболабалийта безараштa хьалхашка латтараш а. Уж дуаца хIанз ха хьатIаэттай.

Дукха эксплуатационни недраш эш укхаза. ГIишло хьалъяьаьлча а, болх дIа ца болабеш латтаргья объект тахане а цу деша уйла ца йой. ХIанзлехьа а къоастаде деза хIаране дергдар, йоаза еф балха моттигаш. Кийчба беза лифтераш, хьалаха беза йоккхача комплексе болх бертбола слесараш, сантехникаш, электромонтераш, плотникаш, кхьбола нах. Цу гIулакха районни больницана эшаш йола смета дIаенна здравоохранене министерствас. Цхьабакъда, из карарзаре сихлуш бац районни больницa кулгалхой.

Цхьайола оборудовани, мебель, медицински инвентарь ийца яле а, тоъам болаш яц. Больничан комплекс хьалъе йолаеча хана цу гIулакха хьахийна ахча эша оборудовани тахан хьаьца тоъаш дац, хIана аьлча шераш дIа ма ух арахеца оборудовани дикагIа а маьха езагIа а йоландаь.

Райбольницa кулгалхоша, здравоохранене министерства цхьана торо лаха еза установочни оборудовани эшача боарамагIа Iалашъяра.

Массане а сарцагIвала веза къахьегамхой унахцIено лорарa эшаш йола объект оттаьча хана хьалъяь яккха, цун болх дIаболабалийта.

М.-В. ЦИЦКИЕВ,
[illegible]

БОЛГАРСКИ ХАЛКЪА ЦІЕЙ-ПАРГІАТОН ДИ

КОТАЛОНИЙ НАЬКЪАГІА

ДЕГІААХАРА ЛАГІАШ

Георгий КАРАМАНЕВ,
НРБ Министрий Совета Председатела заместитель.

1944 шера 9 сентябрь— социалистически Болгари хьахинна ди, тха юха хьалхча дахьено цхьа нииъ хьабоа-баьча а 40 шера ина совбоа-хаш хьайоагІача а тха кердача хана лоархІама хьалхара ди. Шоаткъа шу даьниад болгарски халкъ хІанзарча ханара Болгари — реальни социализма Болгари — экономически а масса сагІора а лакхача, стабильни темпашца дегІаухе мохк хьалбеш дола.

Лоаццача исторически юкъа сийленца кхоачашдаьд партен халкъон цІанихе а цІи йо-жаргІоацаш волча даймехкий Георгий Димитрова васкет — 15—20 шере кхаьчай социалистически Болгари кхыдола мехкаш кхыча хьалашка бІарчача бІаь шера мара ца кхоачаш дола лагІата.

Мохк социализма новкъа енхха дегІаахара исторически лоархІам болаш хилар парте а общества а вахаре ленински принципаш юхаметтаоттаьь 1956 шера апрель бетта хиннa ВКП ЦК Пленум.

Лакхачеи стабильни экономически темпашца дегІаяха болабелар мохк. ХІанз духьал дий дийнахьа арахец промышленни предприятешa 1939 шера беррнгача, мехно арахийдачуд духхагІа продукци. Къамин доход 13-зза лакхъенна, віашна ниіеде йиш йолча маьхашца лоархІаш хилча. Ишта, нагахьа санна 1939 шера Болгаре 266 миллион киловатт-сахьат электроэнерги хьаеза хиннa. 1983 шу чакхдоалаш хьайир из 42. 642 миллион киловатт-сахьат. Из да сага сих электроэнерги хьаяра Франци, Итали, Греци... санна дола мехкаш тха мехко гаьнна тІехьадитад яхилга.

ДегІаена хІанзара промышленности йоккхача производства нІийлен тІа латта хІанзарча ханара юрта боахамц бола мохк хиннаб хІанз Болгарех. Производительни нигаш сихха дегІаахар бахьан долаш аграрни даьнъе тІехьадисача мехкий разряда юкъера хьа а даьниа, индустриально - аграрни паччахьалкхений группе лоархІаме моттиг лаьцай оаха. Хьалха промышленностеи юрта боахамаи юкъера соотношени 75:15 яр тха юрта боахамгахьа озаш, хІаьта хІанз 85:15 кхаьчад промышленностагахьа озаш, юртбоахама производство абсолютно тІа а кхеташ.

Тахан тхацига хьаю электронно - вычислительни техника, числовой программни упраалени а йолаш йола метал теда станокаш, гибки автоматизированни производственни системаш, автокараш, электрокараш электротельфераш, электро - радиоаппаратура санна йола, хІанзарча ханара машинаш оборудовани.

Юртбоахама продукце производство эггара декъагІа шерех цаІ хиннача 1983 шера шоаза алсамъяьлар 1939 шерацa нийсдича. Партен социалистически паччахьалкхенон даим йоанхо ю аграрни сектор чІоагІъяран модернизаци яраи, юртбоахама къахьегама овсарле лакхъяре. Агропромышленни комплексашеи бригадни организацен хьалу социалистически юрта боахама совленех ма хулла духхагІа пайда ийбара оша дика хьалаш.

Дика доккхий толамаш даьхад Іилман даьнъе. даим дегІаух юрта а города а къахьегамхой культурни боарам. Іилман деятельноста сфере болх беш ва 100 эзар саг.

Дерриге, мохк дегІабоалабера Болгарски коммунистическа парте мел даь хІама, дІахо цо мел дергдар, халкъа вахара торон боарам лакхбелга Іалашдара, цун материальни культурни хьашташ кхы а дикагІа Іалашдара тІадерзадаь да. Духхьал цудукъа да БКП Программа тІа дІаяздаь хилар, сага йоанхо яр — парте де лелаш дола керттердар, цун еррнгача политика маІаин чулоацами.

Халкъа вахара боарам лакхбара хетаь яр 1972 шера декабрь бетта хиннa ВКП ЦК Пленум. БКП ЦК Генеральни секретара новкъоста Тодор Живкова докладаи Пленума решенеехи хилар бахача наькъа вахара хьал лакхдара йола дерригача халкъа программа.

Халкъа Іаьдал латтача шерашна социальни даьнъе даьраш, дерригнешта систематизаци а яь чулаца хала долаш дукха да. Цу хьакъекъара цхьадола гІулакхаш хьагойт укх цифраша: потребление магьара фонд лакхъенна сага сих лоархІаш 1956 шера кхоачаш хиннача 306 левагара 1983 шера 1632 левага кхоачаш (хетаргахьарча даьнеех). Болхлойн гІулакхъхойн номинальни алапи лакхденад цу юкъа 776 левагара 2412 левага кхоачаш. ХІанз укх сахьате юкъера лаьрхІача шера сага сих дуъ: дулх — 69,5, тІехьара — 7,5 килограмм, шура — 183 литр, фуаш — 225 штук, шекар — 35,8, баьццараш — 109, сом — 115 килограмм.

Ніаьххача хана лелаеш йола хІамаш кхоач хІара бІаь дезала: 91 радиоприемник, 83 телевизор, 77 электрически барзкъаш дутта машин, 84 холодильник, 32 легковой автомобиль.

Социализмо лакха исторически котало я дунен халкъашта юкъерча вахарера Болгаре моттиги лоархІами салангара хувцабалер. дунен халкъашта юкъе къахьегам бекъача лоаца дакъа. Капиталистически Болгаре эффективни йоаца экспорт йора цкъаза цуна шийна а тоъаш йоацача бийдала. Доазол дехьа дохка дІаухийтар цо ишта боацача маьхах дохкаш хиннa алементарни кхачан товараш, хІаьта эшаш хиннв машинаш, оборудовани духхьал ийеш хьанхухьар доазол дехьара.

ХІанз укх сахьате духхагІа промышленни товараш да тха экспорта юкъе, къаьстта машиностроенен химически промышленностен продукци я из. Экспорта юкъарча боарама юкъе машинашеи оборудованен лоаца дакъа 34,5 процент да. Цо тешал ду тха мехка экономически потенциал дегІаяра, экономически цхьана гІулакхаш лелалара даьнъе йиза боккъонаш йола партнер хиларах тарра цун торонаш йоккхий хилара.

БНР чакхйоахача машарен конструктивни арахьарча политика лакхъяьй цун дунен халкъашта юкъера авторитет. Тахан хьинаре дакъа доац Болгаре Балканаш тІа, Европе, дерригача дунен тІа машар чІоагІбара юкъе.

Болгарски коммунистически парте отта а яь, толаме чакхйоах дегІаена социалистически общество хьалъяра Іилман ларда тІа латта программа. КПСС а СССР а дерригдунен - исторически лоархІам болча опыта а марксистско - ленински Іилмах творчески пайда ийбара а кІийлен тІа юкъара а ерзаьяй, кхета а яьй тхоай дІададарийн хІанз долаш дерийн теоритически опыт, гучадаьххд мохи дегІаахара тенденцеш, мьоастадаь дІаоттадаьд юкъерчаи доацаш дола декхараш, керттера лостемаш, уж кхоачашдара наькъаши средствашн.

Тха парте къаьстта йола башхало я цун революционни чулоацам. Из маьхе башхало эггара чІоагІагІа гучаьннай, йиза дегІаенай тха парте ленински апрельски линие чун политикен, апрельски политика хьаьри кхоачашъерн волча новкъоста Тодор Живкова гІулакхашка.

Тха социалистически общества даьхача доккхийча толамий хоадам беш йола фактор я Болгаре Халкъа Республика сийлахь - йоккхача Советски Соьзоацара вошала тІехьара доттагІал, социалистически доттагІлен мехкашца цхьана гІулакхаш леладар. НРБ а СССР а, болгарски советски халкъаш массе сагІорахьара віашгиа таргадахар я Болгаре Халкъа Республика кердача толамашка кхоачаргкилара йола гаранти, социалистически мехкашта юкъерча гІулакхий образец, чакхъювлаш латтача социалистически интернационализма масал.

ДІададача 40 шера духьдухьача этапех чакхдаьннад болгарско - советски доттагІал, амма цхьан хІамацна хувцаденнадеп. Тахан а, хьалха ше хиннача бесса, вежарийн цхьанне шоллагІуя дикага дог ца доахаши дола, цІенача дега тІара хьадоагІа доттагІал да из.

СССР гІоаца тха мехка хьалъча предприятешa арахец хІанз 77 процент электроэнерги, 93 процент — дамаша, 56 — азотни удобренеш, 67 — серни кислота, 50 — автомобильни шинаш, 63 — вкумулятораш, 64 — электрокараш, 69 процент электротельфераш. Духхьал цу данеех кхоачам ба Болгаре, СССР цхьана леладеча гІулакхий масштабаши лоархІами кхетабара.

Шоватгіьа шу да Болгари дегІаахара социалистически новкъа йода. Из ба хала, шьера боаца, амма духхьал ше цаІ мара боаца нийса, исторе белгалбаь никъ.

(Софиа-пресс — АПН), София.

Родопски лоаманхара Смоляни — из я керда социалистически хьисайера гІород. Баьццара газонаш а йолаш йола шера улицаш, хоза административни культурно-просветительни зданеш, каргІата квартираш а йола дика кийчдаь чІа дІаноги — уж дерриге гІирсаш укх тІеххьарча шерашка хьаддаьд уххаза.

СУРТАШ ТІА: Смоляни центре; «Чавдар» яхача отрядацара партизанаш Софийска улицашка ба 1944 шера.

БТА—ТАСС сурт.

ЯХЬО НИЗ ТЕЛ

Со Грозне болх беш вола тоъал ха я. 65 сагах латташ я тха барт бола коллектив. Бригадана чубоагІа каменщикаш, монтажникаш, отделочникаш, плотникаш, бетонщикаш.

ХІанз укх сахьате тхо болх беш да Дагестански АССР Кизил-Юрт яхача моттиге. Цига оаха хьалъю компрессорни станци.

Нохч - ГІалгІайчене дахкале хьалхагІа тха бригада болх беш хиннай Курски магнитни аномале. ХІанз а тІехьа буэзамаш да тха цигарча нахаца. Соаха хьошалгІа дала а хилар тхо Курске. Грозне а Дагестане а ба тха дукха доттагІий. Цу доттагІало тхона низ теля балха тІа дика толамаш хилта.

Болх барах сонгІа, Нохч-ГІалгІайчен Іалаха хозача моттигашка салаІа ух тхо. Ишта, дукха за йоацаш Ведана районе дахадар тхо. Дика салеІачул тІехьагІа, дикагІа болх бе а дог доагІа. Бригадана юкъе социалистически яхь шерра віашгІехьъяйккхара сонгІа, ишта яхь лелаю «Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагІача шоллагІча гІишлон - монтажни упраалнерча М. Точиева кулгалдеча комплексни бригадица. ХІара бетта віашагІа а кхийте, итогаш ю оаха балча балха. Духхьал формаш лелаеш яц тха бригадашта юкъера яхь. Цо тхона гІо ду віашагІ йолаш йола балха опыт дІа-хьа эца, кийслуча кхоачашбоаранта дукхагІа терках тІабербабе.

К. ШОПОВ,
комплексни бригада бригадир.

Цхьа дезал санна

РЕПОРТАЖ

Тхо латт Малковске цІерагІча городоне кхоалагІа йолча горбольницана гаьна доацаш хьалдеча цІенна юкъе. Из цІа хьалдеш я Панаётов Красимир кертe латта комплексни бригада. Механизмама деча латаштa юкъе гІолла тхона цІаьхха хьахоз эрсий меттала доахача «Алеша» яхача илле пукъьи.

«Кхерех яь я цунна тІаьоха гимнастерка, кхерех яь я цунна никаш», яхаш, гіьнна дІахоза цІенача эрсий меттала болгарашa доаяа илла.

— Маьрна Светлана яІ-их, — оал сона юкъе латтача Пиронков Николая, — цІаякха а новкъостий сагота долийтаргдоацаш я-их хьо.

Панаётова со кхетаву илли оалараш шоллагІча этажа тІа отделочни балхаш деш йоалла Пиронкова Светланай зевноцара вокхарий болта. Светлана ше эрсе я, массехи шу хьалха маьре яхай болгаринага Пиронков Николайга. ХІанз цар кІаьнки а ва 5 шу даьнна.

— Бригада 27 сагах латташ я тха, — йоаний сона цхьай коллектив Панаётова, — хІаране смежни профессеш караерзаяьй. Хьанцаргба вай, масала, каменщик Цакова Александра плотник Дечко Петкови. Цу шинне кхоъ-йиъ смежни говзал я. Цаковача хоа каменщика, плотника, бетонщика, отделочника балхаш де, из санна вокхха говзанч ва Дечко Петкова а.

ХьатІанхоач делкъа ха. Хьалъеча объекта юхе цхьан бытовка чу столови я. Цига чам бола кхача кийчбаьб бригадерча нала повара Хасанова Зулайс.

— Зулай-м хІанз ах болгарка я. оаха цунна болгарий мотт Іомабу, хІаьта Зулайс тхона — нохчий мотт, — яхаш бегаш бу. плотника Гайдарский Иванъ.

Дикза ах сахьат мара эшанзар бригада хІама дна яла.

— Іийне салоІаш дагІа мукъадац. вай цІенови йисте дахарга хьежаш дунхе нах ба, — аьле. хьалдеча цІенгахьа вода Красимир.

— Ишта оамал йолаш саг ва из, хьабе болх а болаш. сатем яхар фуд хоеш вац. — йоах бригадирах Грозне гІишлош еча болгарски группа кулгалхочо Узунов Петр Христофоровича.

— ПланагІа ер бутт чакхбоалаш мара эксплуатаце дІадала дезаш дац 65 квартира йола ер цІа, — йоах бригадира. — цхьабакъда, тхоай кхоачашашка а хьажа. оаха бригадни собрание лаьрхІар хана хьалха. Болгаре революци хиннa ди — 9 сентябре хьатІанхоачаш дукхагІдола балхаш даь дала. уж дика а деш.

Тахан, кхоана яхар санна из цІа хьалдаь йистедергдолаш да. Цудукъа шоашта кхы эшаргьяц аьнна хета механизмаш, бытовкаш кердача объекте дІаузаш ва тракторист Братцев Никола. Цуцца долх тхо цхьа километр мара гаьна йоацача керда гІишлю хьалъерейолча моттиге. ХІаьта ухкала тахан а тІехьа каменщикаш кирпичик Іоийлла болабала мара ца безаш кийча да мел эшар. Лард елла а баьппа, хІанз цун гонахьара опалубка хьайоаккхаш боахи Благоев Петра звеноцара нах. Тхона хьатІавоагІа юкъерча дегІара. 40 шу хургдола саг. Из ва Благоев. Хала да цо бувцача цІенача эрсий моттах из болгарин ва ала. Петра дийцар ше дукхъача хана денз Грозне бетонщик волаш болх беш хиларах. вай столице шийна дукха а доттагІий корабарах, шоашта карагІдулача дикача гІулакхех.

Цхьан цІен дезал санна віашагІ тІера болаш, балха опыт дІа-хьа эцаш, тахапарчул дикагІа кхоана, яхача тІахьехамах болх беш ба болгараш, эрсий, нохчий, гІалгІай, кхыча къаман викалаш.

А.-Г. УТУРЧИЕВ.

ТІема ала ма гулба

Ае укхаза болх беча мехка дукхача объекташца монтаж е йийзай са бригада. ХІанз тхо болх беш да № 3 йолча городской больницана тІабода керда йоаххала трасса бухлача.

Са дуаца боаси бар тхоаш дег тІара деадаь, хьалхий даь тІайайдача шух нахчарча махаш, цар дикача традицеш, вайна юкъерча доттагІалах.

пункторча хозача ІаьвнкаІ Воашта Іалан-м дукха хІамаш эшшаш цхьаьтарра да шунцига а тхацига а.

Ніаьххача ханара доттагІал да советски болгарски халкъашта юкъера дар. Из цІеца чІоагІдаь да. Цудукъа дезе да из вай халкъашта.

Тахан чІоагІа мохьарбахьа хьуэз США доалдерий гІозараш. Цаприна шоай бІарга къувла хІама санна новкъа да Болгаре санна вежаранта долча кхыча мехкашна а советски нахаца леладу доттагІала бувзамаш. Дуне юха а тІема кІурах хьалдиза, хІалладе гІерт уж. Са даймохк Враца города гаьна боацаш ба. Цу городa аэропорте тІахайра со самолета эггара хьалха шун мехка воагІача хана. Фу хургда вай лаьттах хозагІа, къаьстта лакхера чухьежича!

Аз тахан сай новкъостий цІерагІа дег тІара барнал из КПСС Центральни Комитета, Советски паччахьалкхена, дерригача советски халкъа, цо хадданаа, хІаьд на лун, машар бахьан къоссам лакхтабеш хиларах.

И. ПИРОНКОВ,
«Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагІача шоллагІча СМУ монтажникий бригадир.

ТІехьагІа цІийдала дезаргдоацаш

ДоттагІа... Цу деша маІан долча бесса дайзар оаш тхоай гІишлонхой группица эггара хьалха Советски Союзе кхаьча дукха ха ялале. Из сона довзийтараш бар оздий гІулакхаш доахка, хоза уйла йола, дог-цІена боли укхазара нах. Са болх бе бийзаб Нефтекумске, Азербайджанерча Агдаш яхача городе, Тюмене, Грозне. Бакъда, цу ерригача моттигашка белабенна, безаме тІайайдаьд тхо, хІаьта вахаре эггара керттера дар из ма дий.

ХІанз со а са новкъостий а болх беш ба Дагестанерча Кизил-Юрта компрессорни станци хьалъеш. Из юххьанца денз хІана яц аьнна, хьалъе йолаьраш да тхо. Ер шу чакхдоаллаш болх бе йолаила езаш я из, бакъда, хІанзала тІеххьара балхаш деш ба боахлой. Цудукъа со дог тийша ва йоагІача хана хьалха из оахош болх бе йолайолийтаргдоларах. Сайгара доагІа дакъа цу гІулакха юкъедакъа гІерт со — плотник. Цул сонгІа, кхьакъха — каменщика балха говзал а, я са. Ишта массехи специальность йолаш ба тхох дуккагІбараш.

Компрессорни станци-м маштта болх бе йолалургба. ТІаккха тхога хьежаш хургья кхыйола керда объекташ. Бакъда, оахош хьалъель объект йита дІадолле а цуна тхоай дегай йоаххала цхьа дакъа цут оаха.

ДикагІволча доттагІчоа деш дола гІулакх алхха цІена а дика а дe деза сага. Ишта тхоай дикагІолча доттагІашта — советски нахa дер лерттІа ца дар ахь ма дий тхоа!

П. ПЕТКОВ,
«Грозтрубопроводстрой» тресте болх беча Болгарски гІишлонхой группера каменщик-плотник.

Го баьккха — вежарий

ИНТЕРВЬЮ

«Грозтрубопроводстрой» треста къахьегаш я вошал долча социалистически Болгарера оаш гІишлонхой группа. Цун балхах, оалярех лакха тха корреспондента С. Арчиева къамаьл дийнар группа партийни организаца секретарица Генов Григорица.

— Григорий, мел за я шун группа Нохч - ГІалгІайче къахьегаш йолаl Цунах а шоай балхах а дувцал.

— Со Советски Союзе болх беш вола массехк шу даьннад, цу юкъе са хила кхийнад укх хозача мехка тайп-тайпарча городашка бе-бе объекташ хьалъеча, хІаьта Грозне со вола а яц кІезига за. Тха гІишлонхой группа кІезига бац дукхача шерашка вошал долча Советски мехка хьинаре къахьегаш хьабоагІа нах. Тха дегаш деладеш да укхазе цхьа хІамаl минчахьа тхо нийсденнадале а хоза тІаьц тхо укхазерча нека. царна хьаьше чІоагІа дукха безаш хилар оаха дика эйкад. Ишта хьо везама моттиг [illegible]

Тхоца болх беш ба шин поволах бола нах, царех цаІаш — дукхъача хана денз гІишлонхой болх беш къебоагІа йоккха опыт йола специалисташ, вокхаш — хІаьтта шоай вахара никъ дІаболабаь кегирхой, хІаьта уж а вовзаш а дика лоерзІабу шоашта хьалхашка латтача декхарех. Цудукъа дика кхоачаш а дир оаха хьалхарча ах шера декхараш, кхоачам ба план 130 процент кхоачашъяь хилар дегадеІача. Дика толамаш деха дега да тхо шоллагІча ах шера а.

Алкха Грозне болх баь Іац тха группера гІишлонхой. Уж командировке ух кхыча республикашкара объекташ хьалъеча а. Цу тейппаре, уж боле [illegible] Ишта яхча городе, Дагестанерча Кизил-Юрта компрессорни станцеш хьалъеш. КІезига хІама дац оаха Грозне дер а. Масала, хІанз тхо шерьаш да № 3 йола горбольница, Старопромысловски районе хьалъю торгови центр, Иваново яхача городоке — 100 квартира йола цІа, кхыдераш.

ХІанз къаьстта хьинар айдаь къахьегаш ба тха болхлой. Шоай хьинарерча къахьегамца белгалдоекха цар Болгаре кортамукъале яьккхача денз 40 шу дизаре сийрда цІей. Цу цІейне къаьстта а дика нахъабеьякаб оаха «мастераш — дошо кулгеш» оала гІишлонхой Цветан Фацов Димитров, Запрян Янков Атанасов, Веско Павлов Иорданов, кхыбараш.

— Шуца дукха ба шоай дезалеца цхьана укхазе баьхна гІишлонхой, царех а Грознерча шоай доттагІех а массеш деш алал.

— Тхоца цхьене къахьегаш ба [illegible]

Укхаза сона а сесаг Марина, йоІ Ангелина. Дукха хІамаш да тха дезала Советски Союзаца а, къаьстта Нохч - ГІалгІайченца а тхо дувзадеш. Масала, сесага Марияс город Ленинграде дийшад, экономиста говзал караерзаяьй. ХІанз из тхоца кассирала бола беш я. ХІаьта йоІ— Ангелина укх шера деша эттай Л. Н. Толстой цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университете, цох английски мотт хьехаш йола хьехархо хургья. Гуча тейпаре, дукха дика хІамаш хиннад тха дезала вахаре укх мехка. Цу тейпаре дешеш але йиш йолаш ва тхоз моллагІа а.

Тха гІишлонхой группа доттагІий дукха ба Грозне, бакъда, къаьстта белгалбаха безам ба са №№ 22, 44 йолча юкъерча школашкаре тхоай доттагІий, уж ба цигара хьехархойи дешархойи. Негахьа мероприяти чакхъянихац цар тхо шеайцига [illegible]

Дина къахьегаш санна, дика салоІа а хоиш ба «Грозтрубопроводстрой» тресте къахьегаш йолча гІишлонхой группера болхлой. Цу гІулакха треста віашагІтехача профсоюзни комитетов болгарски группа профкомон цхьана оттаяьй тайп-тайпарча мероприятей план. Масала, васт-каста чакхйоах укхаза дикагІвола специалист белгалвоаккхаш йола конкурсаш. Цу тайпарча мероприятена юкъе дакъа лаца безам бараш дукха хул.

Къахьегаш санна, са а лоІ

СалоІача деношка республика хозача моттигашка а. Орджоникидзе, Махачкала яхача, кхыча городашка ух гІишлонхой.

Традиционни а хиннa дІаэттай хІара шера болгарски болхлоша чакхйоахаш йола художественни самодеятельноста конкурс а. «Алеша» аьнна цІи тиллай цох. цу тайпара цІи тиллара шой бахьан а да — вошал воачача советски салтечоа Болгаре оттадаь памятник.

— Тхо долча хьошалгІа баьхка хиннаб Нохч-ГІалгІайчен паччахьалкхен филармоне артисташ, республика наьаркой. тхо ух драмтеатра спектаклашка хьажа, — йоах Болгарерча гІишлонхой группа профкома председатели Пирински Георги Иванова. Къаьстта а дика бувзамаш хоттаденнад тха Пролетбата цІерагІча культура Дворецаца. тха комсомольцаша массехаза чакхъяьккхай цига дискотека. Тха бераш деш да № 44 йолча юкъерча школе, цига хьаьй Г. Димитрова цІерагІа музей. ХІаьта, цига бахе а хул тха болхлой.

Болгарски халкъа хелхара ансамбль віашагІтехай гІишлонхоша, тхьо гарта саг ва цунна юкъевоагІаш. Царех ба каменщикаш, штукатураш, маляраш, кхыбараш. Шоай мукъача ханах пайда а эцаш, дика салоІаш, самукъадоаккхаш ба гаьнарча Болгарера баьхна хьаьший.

С. ОСМАНОВ.

СУРТА ТІА: болгарски гІишлонхой группа хелхара самодеятельни коллектив.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

СССР технически экономически гІо а деш, хьал а яй еш а латт НРБ 300 сонгІа предприяти объекти, царех 220 болх бе йолаенай. Карарча пятилетке 1981—1985 ш.ш. шинна мехка низаш Болгаре хьалъе а реконструкци е а лаьрхІад кхы а 130 предприятена.

* * *

Торгово - экономически гІулакхаш леладу Болгаре 120 паччахьалкхенца. Вошал дола социалистически мехкаш, хьалхарча аргІана Советски Союз, — НРБ керттера арахьарча торговле партнераш. 1983 шера 18,5 миллиард валютни левага кхаьчар царцарча товарооборота боарам. Дунен халкъашта юкъерча туризма мохк ба Болгари. 1956 шера Болгаре салаІа вахавар Советски Союзера 2,8 эзар саг. Дукха хІама ца эшаш бІаьзза дукхагІа хиннаб уж хІанз.

* * *

Шерра дегІаденад Болгаре нaха чубаха цІеноа хьалдар. Духхьала 1972—1982 шерашка 650,7 эзар кердача квартира, дІоагІаш - кхьчад бахархошка, чубахача моттигий хьалаш тоадаьд шин миллион сонгІача саго. 1983—1990 шерашка хьалъе лаьрхІад кхы а 850 эзар квартира. Эггара чІоагІагІа квартираш эшаш болча наькха чубахача моттигий хьалаш тоадара, хІаьта ишта наха чубаха цІеноа хьалдеш йола зонаш комплексно дегІахувлара чакхбоах наха чубаха цІеноа хьалдара социальни эффективность лакхъяра никъ.

ДОЬЗОЛ ДЕХЬАРА

Корейски Халкъа Демократически республика дlакхайкхаль Ди (Кхоана — Корейски Халкъа-Демократически республика дlакхайкхаль Ди)

СССР-ан КНДР-ней юкъе бераше цхьана доладеча гlуллакхий къаьга синкоалаш а хинна дlаьттай СССР-о гlо а деш кхиаеттоттаь а къаьгаь промышленни предприятеш. Дайнехка энергетика дегаондало а хинна дlаьттай корейски болх лоацеи инженерашцеи цхьана советски специалисташа а къахьегаш хьалхьа Пукчхансини Пхеньянски йоасхала электростанцеш.

СССР-ан КНДР-ней юкъе цхьана доладеча гlуллакхаша гlо ду Корея Къахьегама харто белгалъь 80-ча шераш республика экономика дегlайоалаяра перспективни программа толаме кхоачашъяра.

СУРТАШ ТӀА: Пхеньяна керда район; кердача Корея символ — фаьлгаца юкъцаш йола Чхоллима яха тхьамаш доле говр.

ТАСС фотохроника.

ПОЭТ-САЛТЕ

10 сентябре 180 шу дуз гlорваьнна эрсий революционни поэт Александр Иванович Полежаев ваьча дийнахьа денз. Поэта цlи на дайна волча хана а тlехьа декабристел тlехьарча ханарча революционни кружокий гlуллакхашца юваш хинчай.

Поэт юкъевелиш йола Московски гlашлой полк Кавказе кхаччалца нинъ беш елай 1829 ш. марте — юве. Цул тlехьагlа цига, Грозная яхача крепоста юхе латташ кхо шу соагlа ха яьккхий цо. Поэто дакъа лаьцад турецки султаний гlаьрахой хьашташ кхоачашдара гlо деш хиннача мюридизмана — реакционни дин - политически течелена тlехьадаьттараштa духьала яьча дукхача походашкех тlемашкех. Хьаадарча юкъне. Къази-молла яхаш цlи а йолаш, бовзаш хиннача турецки агента цlерраца ювзаенна хиннача мюридизмаца лаьттача къовсама теш а юкъарчал доапаш йола доакъашхо а хиннав Полежаев. Поэто-салтечо дакъа лаьцад Чир-Юрта чухьалкаши яз поаккхаши (1831 ш. 19 октябрь). Герменчут йоаккхаш (1832 ш. 23 август) санна йолча Къази-моллана духьаларча йоаккхийча операцешта юкъе.

Полежаева кавказски биографи айхха ювзаенна я стратегически тlема - административни центр хиннача Грозная яхача крепостаца.

Грозне лаьяй поэто «Эрпели» яха шой эггара хьалхара поэма. Дукхха къамаш дахача Кавказа къахьегамо наьха сурт-сибаташ къаьга, дег чу латтаргдолаш дийцад Полежаева («Чир-Юрт», «Диза доагlа сийрда Тийрк», кхьараш).

Поэто чlоагlа са а тувсаш тоадаларга догдаьхача халкъий доттагlала белгалонаш къаьта гойтай Полежаева творчества тlа.

1950 шера г. Грозне памятник дегlад поэта Полежаева, цун цlи тиллай города цхьан улицах дукхан скверах.

Ф. СУЛТЫГОВА,
краеведчески музей йоккхагlйола белхахо.

СССР-ера румынски культура Денош

ДОТТАГӀИЙ КОНЦЕРТАШ

Укх шера 40 шу дьалхад бохаравало дола румынски халкъ Советски Эскаро фашистски гlаьрахой lазапа кlалхардьалхка, дунен тlа эггара прогрессивегlа болча социалистически вахара наькъа тlа даьнна из хьадоагlа. Дукха ха йоалаш Румынски Социалистически Республика а, Советски халкъо а дез дир из доккха цlей. Цунна хетадаь да дахача шинара дийнахьа Советски Союзе дlадоладенна Румыне культура Денош. Цу цlейна хетадаь концерташ душ вай республике хилар «Румынски эстрада седкъий» яха ансамбль. lаламате боккха безам тlабодаш ладувгlаш хилар зритель румынски иллиалархоша йоакхача профессионализмаца дlаоалаш хиннача хlара иллега.

Цига дакъа лоацаш бар Румыне меттел, дунен дукхача мехкашка бовзаш бола румынски солисташ. Масала, Рини Даниел. Эггара хьалха иллий ала из волавелар 1967 шера дийанзаш невец санна. «Соларис» яхача группе. Цига цо дlааьлар Тома Джонса, Рей Чарльза, Стоунса, кхычар репертуарера иллеш. Иллеш аьнна ца lеш, цунна дика хов гитара, фортепиано лакха. Цо чакхьаьккхай Сибио яхача городера искусствай къаман школа. 1968 шера Рини Даниела эггара хьалха яздир шой илли, тlехьагlа болх беш хилар из Сибио музикхолле. Румыне lалаьмате чlоагlа везаш а лоархlаш а ва из.

Рини Даниел дакъа лоацаш хиннав тайп - тайпарча румынски къаман а дунен халкъашта юкъерча а фестивалашка, конкурсашка. Цо дакъа лаьцар 1979-ча шера Бухаресте хиннача вай халаргча музыкал лакха йолча къаман фестивале. ГДР хиннача «Дрезден» яхача фестивале (1970 ш.). Польше, Чехословаке, ГДР-е хиннача дунен халкъашта юкъерча конкурсашка. 1981-ча шера денз из хул Лейпциге хулача ахнаи ярмарке дакъа лоацаш. Укх шера Ирланде хиннача дунен халкъашта юкъерча илле фестивале. «Ишта да вахар» яхача илле кочмашцех цо лькхар приз. Цул соагlа, хlана доакхкаш долча «Английски мотт хьехаш вола хьехархо» яхача фильме мерттера роль ловзаенна из. 1981-ча шера Даниела йоакхк композитор хилара эггара хьалхара приз. Из приз цунна елар «Бакъда, из со ва» яхача иллех.

Грозненцашта хьалхашка цо лаьхар «Ишта да вахар», «Бриллианташ уйлаш ену я», «Со lовваьв lа боккъонца бола безам бовза» яха ше яздаь иллеш. Солист а цо оалл иллеш а шаьна дезаденналга гойташ дар из дlа ца воахийташ, юха а юха а цо илла алар дехаш цар дайтта тlоераш.

Румынски эстрада седкъашта юкъе дикагlа бола седкъа ба Дида Драган яха солистка. Вай мехка из хиннай массехказа. Укх шера а хlинз шоллагlа вайцига хьожалгlа енай из. Вай мехкашта меттел, дунен тlарча дукхача мехкашка йовзаш я цун оаз. Цунна дола тешал да Бельге, Японе, ГДР, кхыча мехкашка хиннача дунен халкъашта юкъерча фестивалашка, конкурсашка 26 оазгlа цо даьккха хилар. Илле чулоацам дика кхетабеш, дагара безам тlабохийташ, хоза аьлар цо «Къаьнара прицеп», «Салханарча безамах, дагадоалаар», «Берригa саь детабезам дlабелар аз» яха а кхыдола а иллеш.

Цу ансамбле дакъа лоацаш яр «Этос» яха группа. Цунна юкъевоагlар пхиъ музыкант — Дан Соломонеску (кулгалхо) — гитара-бас, Корнелиу Кристей — клавишни инструментиш, Иосиф Трендлер — фатанч, Феликс Шиноий — гитара-соло, Николае Моранчу — солист. Цар массане а чакхьаьккхай г. Яссера Джордже Энеску цlерагlа йола консерватори. Из группа хьахиннай 1972 шера Ясси яхача городе Университетски Центре чакхьайначa студентий искусства фестивале. Поп музыка кхоанаш дlадехкача тайпара вlашагlьелла я из ансамбль. Цун репертуар я сапъердаме а оригинальни а. Исикха исполнительски говзал я цу группе дакъа лоацаш мел волча сага. 1978-ча шера г. Сибио хиннача Къаман фестивале цо лаьккхар хьалхара моттиг. хlаьта Кристей Корнелиа цига елар дикагlа вола пианист яха цlи. Цу ансамбла дакъа лоац поп-рок музыкаш лакха мехка дlахьош мел йолча къаман фестивалашка. Радио, телевидене дlалаьзь я цун музыка. Цу группа шоай солист ва Николае Моранчу. Цун репертуаре да дукхагlа дикъе безамах, вахарех лакха дуцаш дола иллеш. хlара цо доакхкаш дола илли дезалун, леттача тlоерашца хьаламоцаш, ладувгlаш яр зал. Цу иллей цlераша дика тьахьоких цар чулоацам: «Безам дlабахар», «Хьалхашка латт безам», кхыдараш.

Моранчу Николае иллеш дакха вахьача, сцена тlа йоал доакхата дегlах йоаца, герга ккъ йола хоза йоl. Цунна тlаюех цlе мини коч. Шаьхка хетаду: ер дlамига йийнг ма йий, укхаьна мишта могарда [illegible], царна хоза хетаргдолаш дола иллеш ала. Бакъда, микрофон хьабе а енла, зале багlечарга сайрдика а йийца, «Бутт» яха илли оал аз шоана, аьнна, из илли цо дlадоладича, хlаране кхетаду: хоза оаз йолаши сцена тlа хоза я дика а лела хоаш иллиаларкхо из йолга.

Вай мехка эггара хьалха енай Рунчаву Михаэла. Из а искусствай халкъа школе музыка хьехаш, цо дакъа лоац хlара шера Румыне дlахьош йолча къаман фестивалашка. Цу яхьашка кхоза хьалхара премеш яьхай цо, царех нинъ вай лакхе цlи яьхача «Бутт», «Со хьога хьежаш яр» яха а иллеш а доахаш.

Антракт йолаш тхо lохайтиш дегlаш Михаэлас йоах:

— Эггара хьалха ейай со Советски Союзе. lалаьмате кхаз долаш лерl аз се Румыне культура Денош дlахьош Нохч - Гlалгlай АССР столице — город Грозне, СССР кхыча городашка тха ансамбло луча концерташка дакъа лаца йиш хиларца. Укх йоацача хана а, аз дика кхетадьд, шун нах машар безаш, цуна тlакхувш, дунен тlа мел вола саг цу гlулакка оарцагlа ваьлча дика хеташ болга. Кхыча тайпара хила йиш йолаш хlама дац из. Дунен тlа мел долча хlамал хlанз адамленна эшар машаре вахар да.

— Фу аргдар lа тха газет дешарашна? — хетт аз Михаэлага.

Безаме ела е енна, аьлар, цо:

— Эггара хьалха советски нах соза lалаьмате чlоагlа безабенналга, кхы а кхы а шун мехка юха я сай безам болга, тхоай музыка шоана йовзийтен чlоагlагlа вай халкъашта юкъера доттагlа дувзен.

Шун газет дешарашна аз аргдар: кхаз-аьттув болаш, Даьхено хьалхашка оттадаь декхараш дизза кхоачашдеш, тlема моржо сигале къайла ца йоакхаш дахар-делар хила да шун, массаза а мохаш-маьрша хилда шо!

Н. АВАДИЕВ.

СУРТАШ ТӀА: Рини Даниел Дида Драгани.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА

8 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цlерагlа культурай салоlерен парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. Берий городошера майда Кроликаши сакхаройн деладерий республикански выставка торжественно хьаделлар. 10.00. «Минарах дола иллеш» яха радиоконцерт. 13.00. «Массови ловзараш, викторинаш. 17.00. Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Болх беш я «кинолекторий». Социализма дуне яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 8.00. «Унахцlено яхача группа занята. 10.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенеш дунен тlа» яха киноклуб. 12.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. «Планета музыкаш» яха радиоконцерт. 19.00. Болх беш я «Вlашагlкхетар» яха дискоклуб.

ВОГ-а культура Цlа. 19.00. «Цхьан мугlаре» яха киножурнал. 19.30. Советски киноискусства 65 шу дизара хетадаь «Советски кино месячник» хьаделлар.

9 СЕНТЯБРЬ.

С. М. Кирова цlерагlа культурай салоlерен парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. Болх беш я кроликаши сакхаройн деладерий республикански выставка. 10.00. «Мичахьара дlайолаьу Даьхе» яха радиоконцерт. 13.00. Массови ловзараш, викторинаш. 15.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. Пролетбата цlерагlча культура Цlен вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.00. «Вай ханарча этапе КПСС арахьарча политика деятельность» яха лекци. 19.45. «Социализма дуне» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенеш дунен тlа» яха киноклуб. 15.00. «Даьхенах дола иллеш» яха радиоконцерт. 19.00. Болх беш я «Вlашагlкхетар» яха дискоклуб.

ФЕ ХИЛА

Цхьан йоараме транспортни а гlашлой а наькъаш вlашагlдетталуча е къестача моттигех перекресткаш оал.

Перекресткаш эггара дукхагlа наькъашкара зулабаш хулаш а болама хьем беш а йола моттигаш я. Цудухьа эггара хьалха цу моттигашка вlаштlехьбаккха гlерт болаш, регулированиш юкъе а йолаяй.

Хlанзарча болам вlаштlехьбаккхара хьалашка бохам вlаштlехь да боаккхаш йетац нах а транспорт а кlезига лелаш йола второстепенни улицаш мара. Цу тайпарча моттигашка разъезда цхьалхало кхоачашъю наькъашка лелара йокъонашка хьежжа, аьтта оагlорахьара ноакъарло йоацача водителагахьа совле а йолаш. Проезда кхерамзле а скорость а цуморча моттигашка оагlорахьара хlама гуш халда хьалашка хьежжа хул.

Бакъде, укх да доагlараш цхьаболча водителаша кхоачашдеш дац.

Грозне Заводской районе № 1572 йолча автоколонна доалахьарча «Икарус» яхача автобуса водитела М. М. Точиева Чичерина улицагlа гlолла хьалвоагlаш, совле йола «Нинъ бита» яха знак йоллашехь а, Гагарина улицах дlахкеттача, трамвайна тlатехай шой автобус. Цу чу наьгlача виъ пассажир човнаш льй.

Грозненски районе 15-гlча шурий совхоза доалахьарча моакхьаш кхухьача автомобила водитела Р. Албова Грозный — Горагорск яхача наькъах хьалвоагlаш 67-ча километра тlа наькъаш вlашагlкъастача моттиге аьрда оагlорахьа хьахьовзаьй шой машин, кхесса lотlехйоалача ягlача автомобилах ниъ а цо бутташ. Из бахьан долаш, цуна тlакхийттав из. Лехкашкари виъ пассажири хала човнаш яь госпитале бихьаб.

Грозне Ленински районе «Терек» яхача фирма доалахьарча ГАЗ-452 автомашина водитель Тухачевски улицагlа гlолла хьалвоагlаш, наькъаш вlашагlкхетача юха а ца соцалуш, тlех а ийкха, гаьн тlа кхийттав. Шой дегl къовла а ца могаш, хьалхашнарча рула тlа а кхийтта, корта а накха а лозабаьб цо.

Дlададахача кlирагlа (30 августа денз 5 сентябре кхаччалца) НГlАССР наькъашка 19 автоавари хиннай, 2 саг ве а вувш, 27 сага човнаш а ели.

НГlАССР МВД ГАИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Дунен халкъий кхоллам».
9.05 — «Спортлото». 36-гlа тираж.
9.15 — «АБВГДейка».
10.05 — «Кхераш боаца болам».
10.35 — Корейски халкъа къаман цlейга — КНДР кхьакхайкхаьча Денга. «СССР — КНДР: доттагlалли бартон наьнъаца». Документальни фильм. «Мансудэ» яхача ансамбла концерт.
11.15 — «Хаоттама романтикаш». Метеорологий балхах дола телевизионни документальни фильм (Тбилиси).
11.30 — «Художникех дола дуцараш». РСФСР халкъа художник П. Фомин.
12.15 — «Сийлахь - йоккхача Котанаш 40 шу дизарга. «Котбаьнараш». Тlема ханарча доттагlий клуб. Йоахалш вlашагlкхетар.
13.15 — «Дезали школеш». Телевизионни журнал.
13.45 — А. Твардовский «Йоккхачеи зlамигачеи Даьхенах».
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Гушдар — тамашийна дар».
15.45 — «Содружество». Телевизионни журнал.
16.15 — «Кердадараш».
16.20 — Политически обозревателя В. П. Бекетова къамаьл.
16.50 — Мультфильм.
17.05 — «Юрта — накана тlаьхьа».
18.00 — «Тlе гуйе та я...» яхача документальни фильма премьера. Автори ведущий журналист В. Кобыш ва.
18.20 — «Шерлока Холмсеи доктора Ватсонеи приключенеш». «Агра ганзаш». Телевизионни художественни фильм. 1-гlон, 2-гlон серяш.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Софии таьхе». Киноочерк.
21.55 — «Эггара дlовзагlа дола дар». «Шера хаьий» яхача киноцара музыкально-эстрадни передача.
23.00 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — lуйранара гимнастика.
8.15 — «Могаш хила безам бале».
8.30 — Документальни фильмаш.
9.05 — «lуйранара почта» яха музыкальни передача.
9.35 — «Путешественникий клуб».
10.35 — Турецкий телевидене программа.
11.45 — Ритмически гимнастика.
12.30 — «Нийсарло» (нохчий меттала).
12.50 — «Дика тlехье хьалкхее» (нохчий меттала).
13.00 — Телевизионни фильм.
13.30 — «Нохч-Гlалгlайчен кlиша».
13.40 — Болгарски халкъа къаман цlейга — кортамукъален Денга.
14.00 — Киножурнал.
14.10 — «Атагински» совхара хьайбаш лелалераштa богlчорга дола концерт.
14.40 — «Новгород» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
15.10 — «Дунен халкъашта юкъера обзарени».
15.25 — «lадика хийла хьаьккха!». Школьникашта дола киноконцерт.
16.00 — «Зlоммозий бlе» яхача К. С. Станиславски цlерагlча Московски драматически театра фильма-спектакла премьера.
18.40 — «Йоазонхой цун хан». Е. Носов.
20.00 — «Вийса доагlьаьа хийла шун, бераш!».
20.15 — «Могашле».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Фу? Мичe? Маца?». Телевизионни викторина.

ТАНКИСТИЙ ДИ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Прохоровкана уллура наха». Документальни фильм.
8.55 — «Доттагlал» яхача халкъа ансамбла концерт. (Болгари).
9.30 — «Гургал».
10.00 — «Советски Союза гlуллакх ду аз!».
11.00 — «Могашле».
11.45 — «lуйранара почта» яха музыкальни передача.
12.15 — «Советски Аьттаpa вlашагlкхетараш».
12.30 — «Юртара сагьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Путешественникий клуб».
15.00 — Тахан танкистий Ди. Советски Союза Турпала, бронетанкови эскарий маршала О. А. Лосика къамаьл.
15.15 — Танкистий Денна хетадаь дола концерт.
16.00 — «Канада кубок» яха дунен халкъашта юкъера хоккейна йола турнир. СССР сборни — США сборни. Канадера передача.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильм.
19.00 — Болгаре социалистически революца 40 шу дизарга, болгарски халкъа къаман цlейга — кортамукъален Денга. Болгаре Халкъа Республика телевидене программа.
20.00 — «Солист» яхача телевизионни документальни фильма премьера (Болгари).
21.00 — «Ха».
21.35 — Шахматех йола дунен чемпионат.
22.00 — «Массанешта йола музыка».
23.10 — Футбольни обозрени.
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дlаотта!».
8.20 — «Киножурнал».
8.30 — КНДР художественни коллективай концерт.
9.00 — «Эрсий мамаь».
9.30 — «Художникех дола дуцараш». РСФСР заслуженни художник И. Обросов.
10.05 — РСФСР заслуженни артиста Ю. Башмета концерт (альт.).
11.05 — «Дийнача хlамай дунен тlа».
12.05 — «Нийсархой». Телевизионни фильм.
12.20 — Украински ССР Пачхалкъахьен телерадио заслуженни симфонически оркестра концерт.
12.50 — «Канада кубок» яха дунен халкъашта юкъера хоккейна йола турнир. Канада сборни — ЧССР сборни. Канадера передача.
14.50 — Самодеятельни художественни коллективаша ерригера шоагlа хьахар.
15.10 — «Тха корреспондентеша дуц».
15.40 — «Фаьлг бахча хьаллана. «Пхьид-пачхалкх». Мультфильм.
16.45 — Гlорбаьнна советски исполнителаш — Ленински премие лауреаташ. СССР халкъа артиста А. Соловьяненко концерт.
17.35 — «Ярославна». Телевизионни художественни фильм. 7-гlа сери.
18.40 — «Са хьамсара [illegible]». Телевизионни фильм.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Зенит» — СКА. Перерыв йолча хана (19.45) — «Вийса доагlьаьа хийла шун, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Петр Мартыновича доккхача вахара шераш». Художественни фильм.

РАДИО

8 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Керда хабарш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачий программа (гlалгlай меттала).
10.15 — «Общественни замечани» (гlалгlай меттала).
10.35 — Рейтланo (эрсий меттала).
11.00 — В. Харитоновa стихашта дакъа [illegible] (эрсий меттала).
11.30 — «Къона оазаш». Литературни передача (эрсий меттала).
12.40 — «Къоначa исполнителий концерт» (нохчий меттала).
13.00 — «Йолх дика вlашагlбаллароа порядок хилара lалашду толамеш» (нохчий меттала).
15.15 — Концерт (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа lуйренаш» (эрсий меттала).
18.00 — Музыкальни почта (гlалгlай меттала).

УКВ

17.00 — Сайранара музыкальни программа.
17.41 — «Къона таланташ».
18.10 — С. Дикаева иллеш.

9 СЕНТЯБРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачий программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттам (эрсий меттала).
8.23 — «Цlоана кова хета ашарараш» (эрсий меттала).
11.30 — Кlирандем музыкальни программа (эрсий меттала).
15.00 — «Школьный глобус» (эрсий меттала).
16.30 — «Нусма тlоаьде» (нохчий меттала).
18.00 — «Ашаранца доттагlала декхарна» яха концерт.

УКВ

17.00 — «Тахан мухе я «Линнец» яха японски биноарий дуэт».
17.33 — Хьанъа ашараш.
18.01 — Хаддара ашараш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоалех Грознен хувцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 22—27, Грозне 24—26 градус йlорхаз йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломнен мархаш а йолаш, ломка цхьайолча моттигашка догlа а делхаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 8—13, дийнахьа 20—25 градус йlоахаз йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

1984 шера 16 сентябре денцробеша территоре тlа (Черноречье) хул хьун бахахой Делкен lалам лорадара йолча Ерригроссийски общества 60 шу дизаран хетаь «Хьун сонгlаташ» яха выставка.

Выставкана юкъе дакъа лоац хьун боахамаш, хьун боахама министерства лесхозаш, «Межлесхоз» яхача Республикански управлене, къоначa натуралистий Республикански станце, Грозлесмстрой, сомийн оазай культурай Аргунски сортоиспытательни участка, Госохотинспекце, кхыча организацеш.

Билеташ доахаш да. Оаха дех выставке дахкар а шоай эзaй культурай экспонаташцеи кхыча lалама объекташцеи дакъалаца а.

Хьун боахама министерство, lалам лорадара Ерригроссийски общества республикански совет.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАХОХЬОШ ДА 1985 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газет язду «Союзпечатa» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнаша.

Газет яздара мах: шера — 4 сом а 8 кепиги, ах шера — 2 сом а 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редакторa заместителa — 2-85-07; бехктокхаме секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-85-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кисьмой — 2-85-64; корректорени — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-85-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00207. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3796.